

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 1148

18. TRAVNJA 2025. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

**Sretan
i blagoslovljen Uskrs!**

SADRŽAJ

4

Potpisani ugovori za projekte preko-granične suradnje Hrvatska – Srbija

**Za 32 projekta
1,7 milijuna eura**

11

Većina članova Vijeća DSHV-a traži izvanrednu sjednicu

**Unutarstranački izbori,
ali kada?**

12

Vlč. dr. sc. Tomislav Markić,
ravnatelj Dušobrižništva
za Hrvate u inozemstvu

**Pastoralna skrb
za iseljenike**

16

Veleposlanik Hidajet Biščević
o protjerivanju hrvatskih državljana

**Uskraćivanje boravka
zbog »sigurnosnog
rizika«**

22

Izložbe *Gupčevih* slamarki
**Umjetnost nade kroz
uskrсне motive**

33

Izložba *INDEX.ŽENE*
Andreje Kulunčić u Zagrebu

Kako se žene osjećaju?

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Preradovićeva 11
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

vlč. Vinko Cvijin (predsjednik), vlč. Josip
Ivešić, Mirjana Stantić, Gordana Jerković, Ne-
venka Tumbas, Renata Kuruc, Marica Stantić,
Amalija Šimunović, Mirjana Trkulja

RAVNATELJICA:

Karolina Bašić
e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

Ivana Petrekanić Sič
(koordinatorka dopisne službe)
dr. sc. Jasminka Dulić
(novinarka, urednica političke rubrike)
Željka Vukov
(novinarka, urednica društvene rubrike)
Davor Bašić Palković
(novinar, urednik rubrike kultura)

Ivan Ušumović
(novinar, urednik sportske rubrike)
Zvonko Sarić
(novinar)
Jelena Dulić Bako
(novinarka)
Ivan Benčik
(novinar)
Suzana Darabašić
(novinarka dopisništva Srijem)
e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

LEKTOR:

Zlatko Romić

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

FINANCIJE I RAČUNOVODSTVO:

Mirjana Trkulja
(tajnice@hrvatskarijec.rs)
(distribucija@hrvatskarijec.rs)

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika d.o.o., Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Skeniraj
i preuzmi
aplikaciju

*Prepušti Gospodinu putove svoje, u njega se uzdaj i on će sve voditi
Ps 37,5*

*Sretan i blagoslovljen
Uskrs!*

*Jasna Vojnić
predsjednica HNV-a*

**■ NAJTEŽA MUKA
STVARA NAJVEĆI BLAGDAN ■**

SRETAN USKRS!

**ZAVOD ZA KULTURU
VOJVODANSKIH HRVATA**

**USKRS
JE POBJEDA ŽIVOTA!**

**U ŽIVOTU
USTRAJNOST
JE NAŠA POBJEDA!**

DEMOKRATSKI SAVEZ HRVATA U VOJVODINI

Potpisani ugovori za projekte prekogranične suradnje Hrvatska – Srbija

Za 32 projekta 1,7 milijuna eura

Ugovori o financiranju projekata u sklopu Programa prekogranične suradnje između Hrvatske i Srbije uručeni su u utorak, 15. travnja, u Gradskoj knjižnici i čitaonici Vinkovci. Ove godine Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije izdvojilo je 1,7 milijuna eura za financiranje 32 projekta hrvatskih institucija, župa, škola i udruga.

»Ovaj program od velike je važnosti za naše Ministarstvo jer kroz njega imamo priliku pomoći našim Hrvatima koji žive u Srbiji, osobito u prekograničnoj suradnji, gdje najveću pomoć dobivaju od načelnika, gradonačelnika i ravnatelja ustanova s područja Hrvatske, koji imaju veće europsko i projektno iskustvo. Time, osim što pomažemo ostvarivanju njihovih vizija i želja u Srbiji, pripremamo ih i za ono što ih čeka kada Srbija pristupi Europskoj uniji i kada ta sredstva budu dostupnija – da hrvatska zajednica može ta sredstva koristiti i realizirati sve projekte koje želi i koje smatra potrebnima«, kazao je državni tajnik u Ministarstvu regionalnog razvoja i fondova EU **Domagoj Mikulić**.

Državni tajnik u Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske **Zvonko Milas** istaknuo je da je važno da Hrvatska čuva svoje sunarodnjake diljem svijeta, pa tako i u susjednim državama, što ovaj program i potvrđuje.

»I ovaj današnji događaj dodjele ugovora govori o tome kolika je zauzetost Vlade Hrvatske u svemu onome što propisuje Ustav. No, prije svega nam je važno čuvati našu nacionalnu manjinu u Srbiji, Mađarskoj, Slovačkoj, svih 12 država Europske unije i u Bosni i Hercegovini«, rekao je Milas.

U prekograničnom programu sudjeluju Osječko-baranjska, Vukovarsko-srijemska, Brodsko-posavska i Požeško-slavonska županija. Kako je naveo gradonačelnik Vinko-

vaca **Ivan Bosančić**, svi projekti koji se provode doprinose razvoju.

»Naši ljudi iz Vojvodine uspjeli su dobiti financijska sredstva kako za svoje crkve, tako i za neke druge projekte. To je blagodat europskih fondova i naše situacije – da možemo pomoći našim ljudima i naučiti ih kako se rade projekti«, rekao je Bosančić.

Predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća u Srbiji **Jasna Vojnić** podsjetila je da je ovo četvrta godina provedbe programa te da je do sada uloženo 3,7 milijuna eura, od čega je najveći dio – oko 70 posto – usmjeren Hrvatima u Srbiji.

»Ono što je velika vrijednost ovih projekata jest to što se svi ovdje poznajemo. To je možda ono što se ne vidi, što je iza tih financijskih sredstava, ali je iznimno važno za Hrvate u Srbiji: da se povežemo s našom matičnom domovinom i umrežimo s udrugama i župama iz Hrvatske. Sada, nakon četiri godine, možemo reći da se to doista vidi u Srbiji – obnovljeno je desetak pastoralnih centara, napravljen je TV studio *Matica*, zavičajna knjižnica, krovovi, fasade, pa sve do obnove šokačkih kuća, manifestacija koje održavamo, sitnih potrepština za radionice, poput peći za pečenje ili stroja za vez. Podrška Hrvatima u Srbiji je zaista opipljiva – kad dođete u Vojvodinu, na mnogo mjesta možete vidjeti naljepnice Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, što jasno pokazuje da Hrvatska pomaže Hrvatima u Srbiji«, kazala je Vojnić.

Program prekogranične suradnje Hrvatska – Srbija Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU Republike Hrvatske provodi se od 2022. godine. Prve godine bilo je odobreno 20 projekata ukupne vrijednosti 390.000 eura, a od tada odobreni iznos i broj projekata su se svake godine povećavali.

H. R.

Dio uskrsne poruke beogradskog nadbiskupa i metropolita, kardinala Ladislava Németa

Zajednička proslava Uskrsa

Ove godine sve kršćanske zajednice slave Uskrs istog datuma. Posljednji put to se dogodilo prije 24 godine, točnije 2001. S pravom se pitaju vjernici: zašto je to tako da se svake godine pomjera datum proslave najvažnije svetkovine naše vjere? Zašto se kršćanske zajednice ne znaju dogovoriti oko jedinstvenog datuma za tako veliku svetkovinu?

Zajednička proslava bila bi moguća kad bismo se dogovorili oko jednog, jedinstvenog datuma, koji bi se ponavljao svake godine, istog dana u kalendaru. Sveti otac Franjo je – slijedeći prijedloge pape Pavla VI., Ivana Pavla II., Benedikta XVI., puno puta naglašavao da je Katolička Crkva spremna prihvatiti svaki zajednički datum za proslavu Uskrsa, jer važnost ove svetkovine nije u datumu, nego u njezinom sadržaju.

Kod apostola Ivana nalazimo tekst: »I navečer toga istog dana, prvog u nedjelji, dok su učenici u strahu od Židova bili zatvorili vrata, dođe Isus, stane u sredinu i reče im: 'Mir vama!' To rekavši, pokaza im svoje ruke i bok. I obradovaše se učenici vidjevši Gospodina«. Ovaj tekst nam jasno govori da je uskrsnuće Isusa Krista tako velik događaj, tajnovit svakako, da ga ne može ograničiti vrijeme niti prostor. Uskrsnuće, jedanput realizirano, ostaje zauvijek s nama. Ne sputava ga neki konkretni datum, jer datum proslave je važan samo za nas, ljude, da se pobožno sjetimo čudesnih djela Boga našega, da utonemo osobno u dubinu ove velike tajne.

Uskrs je od tada stvarnost prisutna svugde gdje se ljudi vole i prakticiraju ljubav jedni prema drugima. Uskrs je tamo gdje se i u tami grijeha i slabosti javlja tračak nade, optimizma i snage za promjene. Uskrs je vidljiv u naporima svakog društva da stvori uvjete pravednog suživota gdje će se poštivati dostojanstvo svake osobe, temeljna prava svakog čovjeka, što sve izvire iz činjenice da je Isus Krist umro i uskrsnuo za svakog čovjeka i cijeli stvoreni univerzum.

Katolička Crkva stoljećima nalaže da: »Borba za pravdu i sudjelovanje u preobražaju svijeta u potpunosti se ukazuju kao sastavni dio propovijedanja Evanđelja, tj. poslanja Crkve za otkup čovječanstva i njegovo oslobođenje od svake potlačenosti« (III. Sinoda Biskupa, Ministerijalno svećeništvo. Pravda u svijetu, *Kršćanska sadašnjost*, Dokumenti 35, Zagreb, 1972., str. 36.).

Ova borba međutim ne vodi se ni oružjem, ni dronovima, niti kompjutorskim virusima ili sredstvima masovnog zastrašivanja ili dezinformacijom. Ova je borba u samom središtu čovjeka, u srcu svakog od nas. Ova borba u kršćanskoj se tradiciji zove obraćenje. Ono zaista znači »okrenuti se u drugom smjeru«, »promijeniti mišljenje«, »usmjeriti se natrag« ili »povratiti se«. Obraćenje je glavni zadatak svih kršćana, i to uvijek nanovo, s potpunim predanjem, požrtvovano. U vrijeme kada od 2021. godine u Katoličkoj Crkvi slavimo sinodalni proces, koji usmjerava prema većem sudjelovanju svih kršćana u životu Crkve i društva u kojem živimo, obraćenje postaje glavni zadatak svih nas. Svi

mi moramo preispitati svoje djelovanje, svoje misli, svoj način govora. Moramo se upitati je li svojim riječima, nastupom u javnosti, u našim obiteljima i na radnim mjestima širimo mir i ljubav uskrslog Gospodina Isusa, ili možda razdor, laž i prijevaru te u tom smislu, povijesno gledano, doprinosimo fizičkoj smrti Isusa. Naši grijesi takoreći ponovo razapinju Isusa na križ. Veliki ruski pisac Dostojevski veličanstveno opisuje ljudsku narav u knjizi *Braća Karamazovi*, pokazujući da bismo mi ljudi bili sposobni ponovo osuditi i ubiti Isusa ako bi se on pojavio još jedanput među nama. To je naša ljudska narav, ali Bog je čovjeka zamislio drugačijim: Isus Bogo-čovjek svojim uskrsnućem pokazao je da se ljudska narav može boriti bez nasilja za dobro svih nas i da dobro na kraju uvijek pobjeđuje dobro a ne grijeh i smrt.

Kao što sam već napomenuo, ove godine slavimo 1700. godišnjicu Nicejskog sabora. Koja duhovna snaga je bila onda u saborskim ocima, njih preko tri stotine, kada su poslije nekoliko nedjelja žestokih rasprava uspjeli doći do zajedničkog vjerovanja, koje i danas ispovijedamo u svim većim kršćanskim crkvama. Djelovanje i uspjeh tih saborskih sudionika neka nam bude primjer kako bismo i mi bili spremniji više razgovarati, voditi dijalog, nego jedni druge blatiti, proglašavati neprijateljima, samo zato da bismo na kraju mi ispali bolji, savršeniji, bliži Bogu.

Isus nam je pokazao da dobrom voljom i istrajnošću možemo uvijek graditi bolje društvo, bolju crkvenu zajednicu, bolji život za sve nas.

Svim kršćanima i ljudima dobre volje želim blagoslovljene uskrsne blagdane.

Hristos Vaskrse!

»Prošao je zemljom čineći dobro«

Drage moje sestre i braćo moja u Kristu!

Sveto Vazmeno trodnevlje vrhunac je crkvene godine kada slavimo Isusovu muku, smrt i uskrsnuće. Počinje Velikim četvrtkom navečer a završava nedjeljom Uskrsa. Premda se svih ovih svetih događaja spominjemo iz godine u godinu, oni nam uvijek poručuju nešto novo. Bude u nama nove misli, ali ujedno nam postavljaju razna pitanja i potiču nas na samoispitivanje.

Zbivanja Velikoga petka osobito su dramatična. Očito je da se u Isusu Kristu pojavio najbolji čovjek na ovom svijetu jer nas nitko nije tako silno ljubio kao On. Sâm apostol Petar potvrdio je to u svom govoru u Kornelijevoj kući rekavši: »prošao je zemljom čineći dobro« (usp. Dj 10,38). Isus je zaista suosjećao s patnjama svojih suvremenika. Liječio je bolesne i tješio žalosne.

Međutim, ukoliko želimo jezgrovito sažeti Isusov zemaljski život i ukratko baciti pogled na neke njegove trenutke, onda, uistinu, tužna srca možemo samo potvrditi da Njegova životna sudbina nije bila laka među nama. Okolnosti Njegova rođenja već su bila vrijedna sažaljenja: »I Marija porodi sina svoga, prvorodenca, povi ga i položi u jaslje, jer za njih ne bijaše mjesta u svratištu« (Lk 2,7). Potom, prigodom Njegova prikazanja u jeruzalemskom hramu, stari je Šimun u svom proročkom zanosu ovo izjavio: »Ovaj je evo postavljen... za znak osporavan« (usp. Lk 2,34). Zaista, cjelokupno Isusovo zemaljsko

sko poslanje označeno je u ovom proročkom očitovanju. Koliko iskušenja, koliko zamki je morao podnijeti dok Ga nisu na koncu predali rimskom namjesniku Pilatu da bi Ga osudio na križ. U tom času Isus nije prijetio, nije ni vrijeđao, nego je molio za svoje progonitelje: »Oče, oprosti im, ne znaju što čine!« (Lk 23,34).

Makar postupanje Isusovih suvremenika prema Njemu ne služi njihovu potpunom opravdanju, ipak ih još možemo razumjeti; oni još nisu mogli u Kristu Isusu prepoznavati ovu neočekivanu i izvanrednu Božju objavu. No, nesuvislo je i zlobno kako su se kasnije neki ljudi ophodili prema Njemu, a neki to još i danas čine. Ne umaraju se vrijeđati Ga i izrugivati mu

se, stavljajući Ga u neka čudna uspoređivanja. Svatko tko uistinu poznaje povijesni tijek Isusova života, može o Njemu reći samo dobro i lijepo.

»Mudraci« ovoga svijeta, u kojem hara nemilosrdno nadmetanje, siju nemir i nesigurnost u naša srca. Mi kršćani, pak, vjerujemo u Isusovo uskrsnuće. Naša je nada Isus Krist, jer jedino On može pobijediti svako zlo. Bez obzira na to što ovaj svijet želi Isusa gurnuti u zaborav, On ostaje jedini Spasitelj čovjeka, jedini istinski Prijatelj koji nas može ojačati i izliječiti sve naše rane. Uskrsli Isus je s nama! Neka to bude naša vazmena radost! Prihvatimo Ga kako bi nas učvrstio u vjeri, nadi i ljubavi!

+ Franjo, v. r.
biskup Subotičke biskupije

»Nada ne razočarava«

Draga braćo i sestre, koji vjerujete u uskrsloga Isusa Krista!

»Uskrsnuće Gospodinovo, naša je nada« – veli sveti Augustin. Ovom izjavom taj sveti biskup hrabri vjernike da ne očajavaju misleći kako smrću život u potpunosti prestaje. Iako mi ljudi ne možemo izbjeći smrt, Kristovim uskrsnućem dobili smo nadu da ćemo i mi jednom s njime uskrsnuti.

Ove godine svi mi kršćani istoga dana slavimo Uskrs. Preko dvije i pol milijarde nas koji vjerujemo u Isusa Krista istodobno uzdižemo hvalu Bogu, slaveći njegovu pobjedu nad smrću. Zamislimo samo

FOTO: Zrenjaninska biskupija

kako trećina čovječanstva u jednom danu kliče Bogu zbog nade u vječni život, koju nam je darovao Kristovim uskrsnućem. »Ovo je dan što ga učini Gospodin, kličimo i radujemo se njemu« – odjekuje diljem svijeta na tolikim liturgijskim slavljinama vjernika koji radosno slave Uskrs.

Ujedno, ove godine mi katolici slavimo redovitu jubilarnu godinu, koju je papa Franjo proglasio bulom »Nada ne razočarava«. Nadahnut riječima svetoga Pavla o Isusu Kristu, našoj nadi, Papa nas je pozvao da budemo hodočasnici nade, da po nama svjetlo kršćanske nade doprije do svakoga čovjeka.

»Nije ovdje! Uskrsnuo je, kako reče!«

Draga braćo i sestre u Kristu!

U ovoj Jubilejskoj godini milosti, dok nam Crkva otvara vrata oprost, obraćanja i obnove, dočekujemo Uskrs – središnji događaj naše vjere. To nije tek svetkovina, nego stvarnost koja mijenja čovjeka: Krist je uskrsnuo! Smrt nema posljednju riječ, tama nije jača od svjetla, a očaj ustupa pred nadom.

Uskrs nas podsjeća da ni prvi učenici nisu lako prepoznali istinu uskrsnuća. Nakon Velikoga petka bili su zatvoreni, prestrašeni, obuzeti sumnjom i neizvjesnošću. I mi danas, u vremenu globalne nesigurnosti, podjela, ratova i nepravdi lako prepoznamo tu istu ljudsku tjeskobu. No, u srce toga straha ulazi Gospodin i govori: »Mir vama!« (Lv 20,19). Njegov mir nije krhak ni privremen: »Ne dajem vam ga kao što ga svijet daje« (Lv 14,27) – to je mir koji iscjeljuje i osposobljava za novo življenje.

Kristov mir nas poziva da budemo graditelji mostova, a ne zidova, svjedoci pomirenja, a ne podjela. »Blago mirotvorcima: oni će se sinovima Božjim zvati!« (Mt 5,9) – Uskrs nas poziva na djelotvornu ljubav, onu koja se ne zatvara u osjećaj sigurnosti, nego izlazi u svijet i liječi rane.

Uskrsli nas poziva da pogledamo oko sebe i prepoznamo Njega u licu siromašnih, napuštenih, zaboravljenih. »Tko vas primi, mene prima« (Mt 10,40) – Socijalni nauk Crkve nije dodatak Evanđelju, već njegov konkretan izraz. U ovoj godini milosti, zapitajmo se: jesmo li spremni izaći iz sebe i služiti Kristu u najmanjima?

Crkva nije puka zajednica pojedina, već živo Tijelo Kristovo u kojem smo svi povezani. »Ako je jedan ud proslavljen, raduju se s njim svi udovi« (1 Kor 12,26). U svijetu obilježenom ravnodušnošću Crkva je pozvana biti svjetionik nade, vjere i djelatne ljubavi.

Uskrs je i poziv na novi početak. Kao što su apostoli, osnaženi Duhom Svetim, izišli iz zatvorenih prostora i hrabro svjedočili Krista, tako i mi moramo iznijeti Uskrs izvan crkvenih zidova – u naše obitelji, škole, radna mjesta, društvene prostore. Vjera mora postati vidljiva u djelima pravednosti, sućuti i hrabrosti.

Draga braćo i sestre, neka ovaj Uskrs bude trenutak kad ćemo otvoriti srce Uskrsnom Kristu – da nas preobrazi, obnovi našu vjeru, učvrsti nadu i probudi ljubav. U svijetu ranjenom strahom i nepovjerenjem, budimo svjetlo u tami, sol zemlje i glasnici nade.

»U svijetu imate muku, ali hrabri budite – ja sam pobijedio svijet!« (Lv 16,33) – neka nas te riječi prate dok s pouzdanjem koračamo putem Uskrsloga. U zajedništvu s biskupom u miru, mons. Đurom Gašparovićem, svima Vama, draga braćo i sestre, te svim svećenicima, redovnicima i redovnicama u Srijemskoj biskupiji, kao i svima Vama dragi Prijatelji i dobročinitelji Srijemske biskupije, od srca želim sretan, radostan i nadasve blagoslovljen Uskrs!

+ Fabijan
srijemski biskup

Kakvo to svjetlo mi kršćani donosimo u ovaj svijet? Svakako ne nekakvo naše, ljudsko, ovozemaljsko svjetlo. Bila bi to tek jedna od mnogih ljudskih ponuda čovječanstvu, koje se nikako ne uspijeva osloboditi od tame zla. Ne, mi ne nosimo nešto naše, nego Božje, svjetlo Isusova uskrsnuća. Nije to nekakva lijepa priča, mit, san, niti utopija, kojom bi se ljude željelo odvratiti od stvarnosti kako bi – bar na tren – zaboravili nevolje koje ih tište. Ne, to je istiniti povijesni događaj, kojim je Isus Krist, raspet i pokopan, treći dan uskrsnuo svojim slavnim tijelom. On je uskrsnuo da mi, vjerujući njemu, možemo imati život vječni. To je izvor svjetla i nade, koju mi kršćani pronosimo ovim svijetom.

Od zore Kristova uskrsnuća, po onima koji su mu povjerovali, koje je osnažio Duh Sveti, novo proljeće nade obuzima svijet. Kristovim uskrsnućem i naše je uskrsnuće već započelo. Uskrsli Krist nam nije ostavio tek spomen na događaj njegova uskrsnuća, nego je on sam ostao među nama, kako je obećao: »I evo, ja sam s vama u sve

dane – do svršetka svijeta« (Mt 28,20). Prisutnost Uskrsloga među nama izvor je prave radosti, svjetlost je nade koja nas ispunja. To je novost u kojoj mi već sada živimo, jer smo prihvatili Isusa Spasitelja.

Zato, kad mi kršćani slavimo Uskrs, slavimo Isusa Krista prisutnoga među nama, u njegovoj Crkvi, koji je obećao da je ondje, gdje je bar dvoje ili troje vjernika sabrano u njegovo ime (usp. Mt 18,20). Biti u Kristovu zajedništvu znači dopustiti da nas on očisti od grijeha i daruje nam milost oprostjenja kako bismo sebe, svoje bližnje i svijet u kojem živimo mogli vidjeti u novom svjetlu nade u vječni život. Tek tako obnovljeni možemo donositi nadu u ovaj naš svijet i svjedočiti da smrt nema posljednju riječ, nego Isus Krist, Uskrsnuo i živi, on naša nada!

Ovim mislima svim kršćanima želim sretan i blagoslovljen Uskrs!

Mons. Mirko Štefković, zrenjaninski biskup

Deset novih ministara u novoj Vladi Srbije

Vlada bez predstavnika Hrvata

*Deset članova prethodnog sastava nisu u novoj Vladi, uključujući i predsjednika DSHV-a Tomislava Žigmanova * Žigmanov je ocijenio da je, kada je riječ o izvršnom segmentu vlasti, obnašanje ministarske dužnosti vjerojatno najveće postignuće u političkoj participaciji hrvatske zajednice od 1990. * Predsjednica HNV-a Jasna Vojnić ocijenila kako eventualno nesudjelovanje predstavnika hrvatske zajednice u novoj vladi ne predstavlja osobit gubitak*

Narodna skupština Srbije u utorak je započela zasjedanje samo s jednom točkom dnevnog reda – izborom Vlade, na čijem će čelu biti liječnik i profesor **Đuro Macut**. Sjednica je nastavljena i u srijedu i do zaključenja našeg tjednika nije se završila, no nema nikakve dvojbe hoće li nova Vlada biti izabrana jer je za njen izbor potrebna većina od 126 zastupnika, što vladajuća koalicija ima. Budući premijer je u svom izlaganju ekspozea poručio kako je osnovni zadatak da institucije sustava funkcioniraju u punom kapacitetu i da se energično mora raditi na harmonizaciji odnosa u društvu.

»Srbija je umorna od podjela. Srbija je umorna od blokada. Nitko nema i ne smije imati više prava od drugog i to je jedina mjera vrijednosti«, poručio je Macut.

Također je pozvao na hitnost u postupanju jer, kako je rekao, Srbija ne može u nedogled čekati i ova stvar se mora riješiti hitno.

SNS kadrovi, a deset članova prethodnog sastava Vlade Srbije nije se našlo na listi kandidata za nove ministre – **Aleksandar Vulin, Aleksandar Martinović, Irena Vujović, Slavica Đukić Dejanović, Maja Popović, Tanja Mišević, Miloš Vučević, Dejan Ristić, Jelena Begović** a među njima je i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov**.

U srijedu se nastavila rasprava o programu i kandidatima za članove nove Vlade. Po završetku rasprave zastupnici će glasati o programu Vlade i izboru predsjednika i članova Vlade. Poslije izbora Vlade, predsjednik i članovi polažu zakletvu pred zastupnicima, čime počinje teći mandat novoj Vladi.

Žigmanov: Pokazali smo da Hrvati mogu voditi najsloženije državne poslove

Predsjednik DSHV-a Tomislav Žigmanov bio je u dva mandata od 2022. godine ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog, no u ovoj Vladi je ostao bez portfelja, a novi ministar će biti predsjednik Matice Albanaca u Srbiji **Demo Berisha**. U svojoj izjavi za javnost nakon neizbora za kandidata za ministra u Vladi Srbije Žigmanov je istaknuo kako je obnašanje ministarske dužnosti u Vladi Srbije političkog lidera DSHV-a u dva mandata »vjerojatno najveće postignuće u političkoj participaciji hrvatske zajednice od početka demokratskih promjena – od 1990. godine«.

On je podcrtao da je zastupljenost Hrvata u predstavničkim tijelima bila u posljednjih 35 godina bogatija, no kada je riječ o izvršnom segmentu vlasti tako što se nije dogodilo.

»Ova je prilika iskorištena da se u široj ne samo političkoj srbijanskoj javnosti snažno dekonstruira, inače neistinita, slika o Hrvatima kao nelojalnim građanima te o DSHV-u kao nekakvom neautonomnom političkom subjektu, već instrumentu Zagreba, koji je ovdje 'zadužen' da remeti

FOTO: Beta / Miloš Miškov

»Oklijevati nećemo i ne smijemo«, rekao je.

Od novih ministara zatražio je da budu više s narodom. Nakon izlaganja ekspozea Macut je obrazložio prijedlog za članove nove Vlade koju će činiti trideset ministara, od čega pet bez portfelja. Vladu će činiti većinom provjereni

odnose. Pokazali smo u jedno ne lako vrijeme da kao odgovorni politički suradnici Hrvati mogu voditi najsloženije državne poslove i realizirati najzahtjevnije politike na jedan posve primjeren način, čime smo opravdali očekivanja te zadobili simpatije brojnih građana. Svoj višegodišnji angažman u politici, znanja i umijeća koje sam stekao ostvario sam na najbolji mogući način na, vjerujem, svestrano zadovoljstvo. Stoga smo zahvalni srbijanskom predsjedniku **Aleksandru Vučiću** na ukazanom povjerenju, koje nismo iznevjerili«, navodi se u izjavi.

Na taj način su, ocijenio je Žigmanov, uvelike relaksirali položaj hrvatske zajednice jer je ministarska pozicija »za posljedicu imala smanjenje straha i uvećanje hrabrosti i raspoloživosti za društveni aktivizam među Hrvatima, čega je najbolji pokazatelj da je oživljen rad među Hrvatima i u lokalnim zajednicama gdje su se događali zločini tijekom 1990-ih, kao što su Hrtkovci«, kao i da »nije zabilježen niti jedan ozbiljniji antihrvatski incident niti izravni nasrtaj na Hrvate, na objekte hrvatskih institucija i organizacija niti crkava«, dok je istodobno »uvećan broj riješenih pozitivnih inicijativa koje su dolazile iz hrvatske zajednice, zatim obim financijskih sredstava za hrvatske institucije i organizacije, a ostvareni su i pomaci u sudjelovanju u procesima donošenja odluka na lokalnoj razini (npr. Sombor i Bač)«.

Iskazana politička relevantnost DSHV-a, ocijenio je, nije mogla ostati neprimijećena ni u Hrvatskoj te su prvi puta u povijesti Hrvati iz Vojvodine dobili i svog saborskog zastupnika, a opseg i raznovrsnost političke i financijske podrške višestruko je uvećana za hrvatsku zajednicu, sve to zahvaljujući hrvatskom premijeru **Andreju Plenkoviću**.

Na koncu, Žigmanov ističe kako borba za ravnopravnost i istinsku jednakost Hrvata u Srbiji nije okončana prestankom ministarskog mandata.

»Naprotiv! Još je puno posla ostalo na tome planu, napose kada je riječ o izazovima razvoja manjinske institucionalne infrastrukture (npr. Drama na hrvatskom, Hrvatski školski centar...) te sudjelovanje u procesima donošenja odluka u tijelima vlasti na lokalnoj razini (npr. Subotica i Apatin), kako bismo bili u prilici rješavati goruće probleme u području komunalne infrastrukture, kao što je pitanje vodovoda u Tavankutu, to jest bili u mogućnosti da neposredno sudjelujemo u artikuliranju vitalnih interesa Hrvata. Naša nastojanja unutar DSHV-a glede toga bit će učinkovitija ukoliko budemo jačali svoje institucije, dovoljno ujedinjene oko strateških ciljeva, kreirali odgovorne politike koje isključuju avanturizam, kadrovski dobro ekipirani te nastaviti razvijati kulturu konzultativnih i dogovornih praksi u djelovanju«, zaključuje se u priopćenju.

Vojnić: Nesudjelovanje u Vladi nije osobiti gubitak

Predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić** se povodom neimenovanja Tomislava Žigmanova na mjesto ministra u novoj Vladi Srbije obratila javnosti priopćenjem u kojem se ocjenjuje da u prethodnom razdoblju nisu načinjeni značajniji koraci u pogledu prava nacionalnih manjina.

»Iz perspektive hrvatske zajednice u Republici Srbiji, smatramo da u prethodnom razdoblju nisu načinjeni značajniji pomaci kada je riječ o položaju i pravima nacionalnih manjina. Za nas je osobito bilo važno da se, u okviru Poglavlja 23, usvoji novi Akcijski plan za manjine, da se osnaže krovne institucije nacionalnih manjina te da nadležne institucije dosljedno reagiraju u slučajevima povrede manjinskih prava. Nažalost, u svim tim segmentima izostali su konkretni rezultati«, smatra Vojnić.

Također, ocjenjuje da nije došlo do vidljivog napretka ni u odnosima između Srbije i Hrvatske »što dodatno potvrđuje kako eventualno nesudjelovanje predstavnika hrvatske zajednice u novoj vladi ne predstavlja osobit gubitak«.

»Naprotiv, zbog provođenja politike u skladu s linijom vladajuće stranke, došlo je do vidnog razmimoilaženja između pojedinih pripadnika zajednice i predsjednika DSHV-a. Stoga ovu odluku primamo na znanje – bez razočaranja, ali i bez euforije«, poručila je Vojnić i zaključila kako »za razliku od politike improvizacija i pojedinačnih ustupaka, i dalje se dosljedno zalažemo za sustavna rješenja: garantirane mandate, institucionalnu stabilnost i dosljednu, pozitivnu politiku prema Hrvatima u Srbiji, ali i prema Republici Hrvatskoj sa svih razina«.

J. D.

Ministri u novoj Vladi Srbije

Novi premijer je Đuro Macut. Prvi potpredsjednik Vlade i ministar financija je **Siniša Mali**, potpredsjednik Vlade i ministar unutarnjih poslova **Ivica Dačić**, potpredsjednica Vlade i ministrica privrede je **Adrijana Mesarović**, ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede **Dragan Glamočić**, ministrica zaštite okoliša **Sara Pavkov**, ministrica građevinarstva, prometa i infrastrukture **Aleksandra Sofronijević**, ministrica rudarstva i energetike **Dubravka Đedović Handanović**, ministrica unutarnje i vanjske trgovine **Jagoda Lazarević**, ministar pravde **Nenad Vujić**, ministrica državne uprave i lokalne samouprave **Snežana Paunović**, ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog Demo Berisha, ministar obrane **Bratislav Gašić**, ministar vanjskih poslova **Marko Đurić**, ministar za europske integracije **Nemanja Starović**, ministar prosvete **Dejan Vuk Stanković**, ministar zdravlja **Zlatibor Lončar**, ministrica za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja **Milica Đurđević Stamenkovski**, ministrica za brigu o porodici i demografiju **Jelena Žarić Kovačević**, ministar sporta **Zoran Gajić**, ministar kulture **Nikola Selaković**, ministar za brigu o selu **Milan Krkobabić**, ministar znanosti, tehnološkog razvoja i inovacija **Béla Bálint**, ministar turizma i omladine **Husein Memić**, ministar informiranja i telekomunikacija **Boris Bratina**, ministar za javna ulaganja **Darko Glišić**, ministri bez portfelja **Novica Tončev**, **Đorđe Milićević**, **Usame Zukorlić**, **Nenad Popović** i **Tatjana Macura**.

Lokalni izbori u Hrvatskoj 18. svibnja

Biraju se i predstavnici nacionalnih manjina

Hrvatska, osim zastupljenosti u Hrvatskom saboru, pripadnicima nacionalnih manjina jamči i pravo na zastupljenost u lokalnim i regionalnim skupštinama

Hrvatski birači će 18. svibnja odlučivati o lokalnoj vlasti u 576 jedinica, koliko Hrvatska ima općina, gradova i županija. Birat će se vijeća i skupštine te načelnici, gradonačelnici i župani i njihovi zamjenici. Izbori će biti održani u 428 općina, 127 gradova, 20 županija i u Gradu Zagrebu koji ima status grada i županije. Na lokalnim i regionalnim izborima osigurana je i zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina, kako u predstavničkim tijelima tako i izvršnoj vlasti.

Kandidiranje i pravo glasa

Broj članova koji se bira u vijeća i skupštine ovisi o broju stanovnika jedinice, najmanje – sedam, birat će općine i gradovi do 1.000 stanovnika, najviše 47, gradovi i županije s više od 300.000 stanovnika. Dva će zamjenika imati župan županije s više od 250.000 stanovnika i gradonačelnik grada koji ima više od 100.000 stanovnika, primjerice Zagreba i Splita. Po jednog zamjenika imat će župan čija županija ima do 250.000 stanovnika. Po jednog zamjenika imat će i gradonačelnik i načelnik čiji gradovi i općine imaju od 10.000 do 100.000 stanovnika i gradonačelnik grada koji je sjedište županije.

Općinski načelnik, gradonačelnik i župan biraju se većinom glasova, moraju dobiti više od 50 posto glasova birača koji su glasovali. Ukoliko niti jedan kandidat ne bude izabran, za dva tjedna, 1. lipnja, slijedi drugi izborni krug.

Pravo birati na lokalnim izborima imaju hrvatski državljani s navršених 18 godina i prebivalištem u jedinici za čija se tijela izbori provode. Za razliku od ostalih izbora, birači na lokalnim izborima mogu glasovati samo u mjestu prebivališta, ne u nekom drugom mjestu, niti u Hrvatskoj, niti u inozemstvu.

Kandidacijske liste mogu predložiti stranke i birači, a njima se ne mogu kandidirati policijski službenici, djelatne vojne osobe, službenici i namještenici u Oružanim snagama te osobe pravomoćno osuđene na kaznu zatvora od najmanje šest mjeseci. Prikupljanje potpisa je već započelo, potpise trebaju prikupiti kandidati za općinskog načelnika, gradonačelnika, župana te njihove zamjenike. Potpise prikupljaju i kandidacijske liste za općinska i gradska vijeća te za županijske skupštine.

Političke stranke moraju prikupiti potpise za kandidata za općinskog načelnika, gradonačelnika i župana te njihovih zamjenika, no s druge strane, ne trebaju skupiti potpise za liste za vijeća i skupštine. Građani mogu dati potpis samo na listu kandidata u mjestu u kojem imaju prebivalište, na području općine, grada ili županije u kojoj se provode izbori. Također je moguće dati svoj potpis na više lista kandidata unutar svoje jedinice.

Predstavljeno manjina

Na ovim izborima biraju se i zamjenici općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana iz reda pripadnika nacionalnih manjina. Oni se biraju također neposredno na izborima tajnim glasovanjem na mandat od četiri godine, istovremeno, na isti način i po istom postupku kao i gradonačelnik, odnosno župan. Naime, Hrvatska, osim zastupljenosti u Hrvatskom saboru, pripadnicima nacionalnih manjina jamči i pravo na zastupljenost u lokalnim i regionalnim skupštinama. Tako, ako u predstavničko tijelo, na temelju općeg biračkog prava, ne bude izabran bar jedan član pripadnik nacionalne manjine koji su u stanovništvu zastupljeni s više od 5 %, a s manje od 15 %, broj članova predstavničkog tijela povećat će se za jednog člana, a izabranim će se smatrati

pripadnik manjine čija je lista osvojila najveći broj glasova. Također će se povećati broj članova predstavničkog tijela koliko je potrebno kako bi se postigla razmjerna zastupljenost pripadnika manjina kojih ima najmanje 15 %. Ovaj postupak primjenjuje se i u regionalnim skupštinama za manjine kojih ima više od 5 % u stanovništvu te regije. Ukoliko se pak niti na ovaj način ne postigne zastupljenost manjina, organiziraju se dopunski izbori. Također se pripadnicima nacionalnih manjina osigurava i zastupljenost u lokalnim i regionalnim izvršnim tijelima.

J. D.

Većina članova Vijeća DSHV-a traži izvanrednu sjednicu

Unutarstranački izbori, **ali kada?**

Dio članova Vijeća Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini podnio je zahtjev za sazivanje izvanredne sjednice Vijeća stranke s ciljem što skorijeg raspisivanja unutarstranačkih izbora. Predsjednik Tomislav Žigmanov kaže da je procedura za stranačke izbore već pokrenuta

Nesuglasice unutar Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini traju mjesecima unatrag. Uz prozivke na društvenim mrežama, osam članova Predsjedništva DSHV-a u javnom obraćanju ogradili su se od predsjednika stranke **Tomislava Žigmanova** kada se sastao s predsjednikom **Aleksandrom Vučićem** u okviru konzultacija o mandataru za sastav nove Vlade. Posljednji u nizu javnih istupa dijela članova DSHV-a je zahtjev za sazivanje izvanredne sjednice Vijeća stranke »s ciljem što skorijeg raspisivanja unutarstranačkih izbora«. Kako se navodi u priopćenju, zahtjev je potpisalo 30 članova Vijeća, »što čini apsolutnu većinu i jasno potvrđuje snažnu podršku toj inicijativi«. Sve ovo događa se u godini u kojoj trebaju biti održani redoviti izbori u DSHV-u.

Kaurić: Izbori se moraju završiti prije ljeta

U zahtjevu za sazivanje izvanredne sjednice Vijeća DSHV-a dnevnim redom predloženo je donošenje odluke o raspisivanju izbora na svim razinama u DSHV-u i donošenje odluke o održavanju izborne skupštine. Zamjenik predsjednika DSHV-a **Goran Kaurić** kaže da stranka mjesecima ne funkcionira na demokratski nači.

»Predsjednik ignorira unutarstranački razgovor, istupa javno u ime stranke, bez jasno donijetih odluka i unutarstranačkih razgovora koji su trebali usvojiti određena stajališta nakon čega predsjednik u ime DSHV-a može izlaziti u javnost. To je dovelo do toga da se veliki dio vodstva stranke suprotstavi takvom načinu vođenja stranke. Izlaz iz te krize su upravo unutarstranački izbori, koji su svako ove godine, ali moraju se završiti što prije, a ne čekati

druga polovica godine. Ova godina je izborna, ali Vijeće treba usvojiti odluke o izbornim radnjama unutar stranke. Kako predsjednik to izbjegava, mi smo tražili sazivanje sjednice Vijeća koja će biti tematska i koja će donijeti sve odluke neophodne za provođenje unutarstranačkih izbora na svim razinama. Više nećemo čekati. Izbori se moraju završiti prije ljeta. Ali ljeto za nas neće biti odmor već rad, jer stranka treba koncipirati svoju politiku, političke izazove, donijeti temeljite odluke kada je u pitanju naša politička participacija unutar sustava Republike Srbije, Grada Subotice i ostalih lokalnih samouprava gdje DSHV ima interes i svoje organizacije«, kaže Kaurić.

Žigmanov: Procedura za stranačke izbore u DSHV-u već pokrenuta

Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini Tomislav Žigmanov naveo je u svom priopćenju da se o raspisivanju izbora na svim razinama i zakazivanju izborne skupštine raspravljalo na III. izvanrednoj sjednici Vijeća DSHV-a, koja je održana 12. ožujka.

»Nakon što su vijećnici upoznati da je ovo izborna godina u DSHV-u, zaključeno je da Predsjedništvo treba prvo razmotriti stanje i rad svih mjesnih organizacija i podružnica, te da nakon učinjene analize pripremi sav potreban materijal za raspisivanje izbora (čl. 39. Statuta) kako bi Vijeće DSHV-a na sljedećoj sjednici s pripremljenim dokumentima i materijalima moglo raspisati izbore na svim razinama u stranci, to jest izbore za sva tijela mjesnih organizacija, podružnica i Skupštine DSHV-a. Na temelju toga Vijeće DSHV-a donijelo je jednoglasnu odluku da se ove godine imaju održati izbori za tijela upravljanja na svim razinama DSHV-a. Dakle, unutar strukture tijela odlučivanja DSHV-a nedvosmisleno je konstatirana činjenica o obvezi održavanja izbora za tijela vlasti u svim organizacijskim jedinicama u DSHV-u ove godine te donijeti odgovarajući zaključci i prateća sukladna odluka«, naveo je Žigmanov i dodao da predmetnu inicijativu smatra vrijednom pozornosti no i suvišnom, budući da je procedura za stranačke izbore u DSHV-u već pokrenuta.

Z. V.

Vlč. dr. sc. Tomislav Markić, ravnatelj Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu

Pastoralna skrb za iseljenike

Njihova je uloga bila i ostala neprocjenjiva ne samo u očuvanju vjerničkoga identiteta i predanju poklada vjere novim naraštajima, već i u očuvanju nacionalnog identiteta hrvatskih iseljenika budući da se uz te naše zajednice uvijek gradilo i zajedništvo preko kulturnih, obrazovnih, tradicijskih, sportskih, sve do gastronomskih sadržaja što je očuvalo identitet hrvatskoga čovjeka pa i ondje gdje su tu već treći ili četvrti pa i peti naraštaji hrvatskih potomaka, postoji svijest o podrijetlu

Intervju vodila: Zlata Vasiljević

Vlč. dr. sc. **Tomislav Markić** prošle je godine treći put zaredom izabran i imenovan nacionalnim ravnateljem Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu. Na toj dužnosti je od 2014. godine. Hrvatskih katoličkih misija u inozemstvu ima više od 180, a prema procjenama 3,2 milijuna hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka živi u iseljeništvu. »Naš narod diše s dva plućna krila: jednim u domovini – mislim na Republiku Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu gdje su Hrvati također konstitutivni narod – a onda drugo je krilo u iseljeništvu i Hrvati koji čine nacionalnu manjinu u obližnjim europskim zemljama«, kazao

je vlč. Markić nakon što mu je potvrđen treći mandat. Za *Hrvatsku riječ* vlč. Markić govori o hrvatskim katoličkim misijama u inozemstvu, o tome koliko su ove misije značajne, koliko je u njima svećenika, redovnika i redovnica i laika, o tome gdje su najbrojnije, o tome koliko je teško naći svećenike za te misije.

► **Kome pripada i kako je organizirano Ravnateljstvo dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu?**

Ravnateljstvo je zajednički ured Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine za hrvatsku inozemnu pastvu kojemu će sljedeće

godine biti 60 godina kako je u ondašnjem obliku uspostavljeno od Svete Stolice imenovanjem prvoga nacionalnog ravnatelja vlč. **Vladimira Vincea**. Ono je organizirano tako da mu u djelovanju potporu pruža Vijeće Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine za hrvatsku inozemnu pastvu, kojemu je posljednjih pet godina na čelu nadbiskup vrhbosanski mons. **Tomo Vukšić**. Ravnateljstvo je, dakle, operativno tijelo te službu ravnatelja obnašam u tijesnoj suradnji s njime kao i s članovima Vijeća, kojega čine predstavnici redovnika i redovnica iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, kao i delegati hrvatske inozemne pastve iz deset pastoralnih područja: Njemačke, Švicarske, Austrije, zapadne Europe, Slovenije, Skandinavije, Kanade, Sjedinjenih Američkih Država, Južne Amerike i Oceanije. Kako u Njemačkoj djeluje najveći broj hrvatskih katoličkih misija i zajednica, ova zemlja u sastav Vijeća daje i po jednu predstavnicu časnih sestara, kao i pastoralnih suradnika i suradnica. Svi oni predstavljaju 180 hrvatskih katoličkih župa, misija, zajednica i centara koje brojimo diljem svijeta.

► **Ravnatelj Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu ste od 2014. godine. Što je Vaša zadaća?**

Jedanaesta je godina kako obnašam službu nacionalnoga ravnatelja Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu koju sam preuzeo u rujnu 2014. i sada ju obavljam u trećem mandatu. Uz redovito vođenje Ravnateljstva kao ureda, zadaće su ravnatelja da dogovorno s nadležnim biskupima i redovničkim poglavarima pronalazi svećenike i pastoralne djelatnike za upražnjena mjesta u hrvatskim katoličkim župama i misijama. Zadaća je zatim da promiče suradnju i povezanost s nadležnim crkvenim osobama i ustanovama u zemljama u kojima žive hrvatski katolici, da održava veze s hrvatskim katoličkim župama i misijama diljem svijeta, s područnim delegatima za hrvatsku inozemnu pastvu u pojedinim zemljama te sudjeluje na radnim i prigodnim sastancima hrvatskih misionara i pastoralnog osoblja. Također, po potrebi surađuje s vatikanskim Dikasterijem za promicanje cjelovitog ljudskog razvoja, kao i s drugim crkvenim tijelima koja se bave migracijama te redovito sudjeluje u radu drugih crkvenih i civilnih ustanova povezanih s hrvatskim iseljeništvom. Za svoju službu redovito podnosim izvješća o stanju u hrvatskoj inozemnoj pastvi biskupima i članovima Vijeća s kojima tijesno surađujem.

► **Koliko surađujete s državnim tijelima koja su zadužena za skrb o Hrvatima izvan Hrvatske?**

Rado sudjelujem na brojnim događanjima koja organizira Hrvatska matica iseljenika, a odlična je suradnja i sa Središnjim državnim uredom za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Institutom za istraživanje migracija, Centrom za hrvatsko iseljništvo, visokoškolskim i drugim ustanovama, udrugama i organizacijama koje u svome djelokrugu imaju hrvatsko iseljništvo. Ističem ovdje i zajedničku suradnju u organizaciji sada već šest hrvatskih iseljeničkih kongresa pa sudjelovanje u radu Savjeta hrvatske Vlade za Hrvate izvan Hrvatske, raznim radnim skupinama vezanim uz iseljništvo, povremeno sudjelo-

vanje na sjednicama saborskog Odbora za Hrvate izvan Hrvatske, kontakte s Ministarstvom demografije i useljništva i slično. Ovu bih suradnju, dakle, ocijenio kao nužnu, potrebnu i odličnu.

► **Kada su nastale prve hrvatske katoličke misije u inozemstvu, gdje i što je bio razlog njihovog osnutka?**

Mi kao narod s dugom poviješću iseljavanja možemo reći da je pastoralna skrb za iseljene Hrvate stara koliko i njegove seobe jer su se s narodom selili i njegovi svećenici, što se vidi na primjeru hrvatskih nacionalnih manjina u susjednim zemljama. Također je u povijesti bilo primjera privremene organizirane pastoralne skrbi dok je trajna, organizirana skrb Katoličke Crkve za hrvatske iseljenike započela prije više od 130 godina, 1894., kad je u Pittsburghu u Pennsylvaniji, u Sjedinjenima Američkim Državama, đakovački biskup **Josip Juraj Strossmayer** na molbu hrvatskih iseljenika onamo poslao hrvatskog svećenika te je ondje sagrađena prva hrvatska crkva u iseljeništvu. Najveći je broj hrvatskih etničkih župa u Americi osnovan u prva dva desetljeća 20. stoljeća. Dakako, sva iseljavanja prošloga stoljeća rezultirala su značajnim brojem naših novih pastoralnih prisutnosti. A razumljivo je i zašto su nastala: da bi vjernici mogli prakticirati svoju vjeru, pohađati liturgiju i primati sakramente na svome materinskom jeziku jer drugi nisu poznavali. Svakako da je osnutak Ravnateljstva dao novi zamah i potreban organizacijski okvir dušobrižništvu iseljenih Hrvata, koje je bilo posebno izazovno voditi tijekom komunističkog i socijalističkog perioda vlasti u Hrvatskoj. Mnogi su tome dali značajan doprinos, a jedno od najvažnijih imena je ono premeta **Vladimira Stankovića** koji je kao ravnatelj dugo vršio svoju službu te ističem ovdje posebno i blagopokojnog kardinala **Franju Kuharića**, koji je kao zagrebački nadbiskup često i rado posjećivao naše misije i župe u iseljeništvu i bio im velika potpora. U njihovo vrijeme pripada i organizacijski maksimum od gotovo 250 hrvatskih katoličkih župa i misija po cijelom svijetu. Njihova je uloga bila i ostala neprocjenjiva ne samo u očuvanju vjerničkoga identiteta i predanju poklada vjere novim naraštajima, već i u očuvanju nacionalnog identiteta hrvatskih iseljenika budući da se uz te naše zajednice uvijek gradilo i zajedništvo preko kulturnih, obrazovnih, tradicijskih, sportskih, sve do gastronomskih sadržaja što je očuvalo identitet hrvatskoga čovjeka pa i ondje gdje su tu već treći ili četvrti pa i peti naraštaji hrvatskih potomaka, postoji svijest o podrijetlu. Vrijedno je spomenuti kako su naše misije i župe dugo vremena bile i jedina mjesta slobode gdje su se nesmetano mogli okupljati Hrvati, bez obzira na svoja politička i druga uvjerenja.

► **Hrvatskih katoličkih misija u inozemstvu je 180. Koliko je to svećenika, odakle su poslani u misije i gdje su najznačajnije i najbrojnije misije?**

Za 180 hrvatskih katoličkih župa, misija, zajednica i centara, trenutačno pastoralno skrbi 184 svećenika, nešto manje od pedeset časnih sestara, pedesetak

pastoralnih suradnika i suradnica te isto toliko tajnica i tajnika, zaposlenih u našim pastoralnim prisutnostima. Ukupno dakle govorimo o sustavu u kojemu djeluje gotovo 350 osoba. Najviše ih je dakako u zapadnoeuropskim zemljama, od čega u Njemačkoj više od polovice od ukupnog broja – 95, tu je i Švicarska s 12, Austrija s osam misija, Skandinavija sa šest, tu su nadalje zemlje s po jednom misijom u Belgiji, Nizozemskoj, Luksemburgu, Velikoj Britaniji i Irskoj, po tri su misije u Francuskoj i u Sloveniji, a među prekooceanskim zemljama u SAD-u imamo 15 župa i misija, u Kanadi 16, u Australiji i Oceaniji 14 centara i misija, u Latinskoj Americi imamo dvije te jednu misiju u Južnoafričkoj Republici. Najviše svećenika, njih 99, dolazi iz provincija i biskupija u Hrvatskoj, 78 iz Bosne i Hercegovine te sedmorica iz inozemnih biskupija. Najviše ima redovnika, i to čak 128, od čega su najzastupljeniji franjevci Hercegovačke provincije Uznesenja BDM, a slijede ih franjevci Split-ske provincije Presvetoga Otkupitelja dok dijecezanskih svećenika ima 56, najviše iz Vrhbosanske nadbiskupije. Velika većina naših biskupija kao i provincija dala je najmanje jednog, ali uglavnom više svojih svećenika za službu u inozemnoj pastvi, a vrijedno je spomenuti da po jednog svećenika imamo i iz Subotice, Maribora, Winnipega, Clevelanda, Newarka i Perth. Najviše bi nas pak radovalo da same misije daju nova svećenička zvanja kao što je to bio slučaj prošle godine kada smo npr. imali dvije mlade mise u Hrvatskoj katoličkoj župi hrvatskih mučenika u kanadskoj Mississaugi.

► Kako funkcionira jedna misija?

Naše pastoralne prisutnosti, gledajući crkveno-pravni ustroj, organizirane su u nekoliko oblika: kao župe, misije, zajednice ili centri. Najsamostalnije su među njima župe i centri, to su ujedno oblici pastoralne skrbi zastupljeniji u prekooceanskim zemljama. Župe ili centri djeluju s odobrenjem mjesnog biskupa, a u potpunosti su financijski samostalni, odnosno uzdržavani od vjernika. Još i više od toga, sami su vjernici kupovali zemljišta, gradili svoje crkve, pastoralne dvorane, domove i sl. Taj model se više ne prakticira te su dominantnije misije ili zajednice, posebno u europskim državama, koje su u većoj povezanosti s mjesnom Crkvom, i financijski i organizacijski, jer su povezane s određenom župom koja im ustupa crkvu i druge objekte na korištenje. Sve drugo, tj. pastoral, sličan je onome koji imamo u svakoj župi. Naravno da se pritom međusobno razlikuju u onoj mjeri koja je i kakva vjernička populacija više zastupljena, pa će tako možda neka misija imati samo povremeno sakramente podjele potvrde ili vjeronaučnu pouku i sl. Većina naših misija u inozemstvu djeluje ipak najslabije župama u domovini: u njima se provodi evangelizacija putem kateheze i drugih oblika, slave se sveti sakramenti i druga liturgijska slavlja, u granicama mogućega djeluje se karitativno te se tako izgrađuje crkveno zajedništvo. Kako se sve to odvija na hrvatskom jeziku, istovremeno se čuva i hrvatska tradicija i kultura, a u brojnim našim misijama djeluju folklorne, sportske,

umjetničke, glazbene, gastronomske i druge skupine, koje svojim radom doprinose i očuvanju hrvatskog nacionalnog identiteta.

► Je li teško naći svećenike? Ima li među njima svećenika iz hrvatske zajednice u Srbiji?

Upravo je pitanje pronalaska svećenika jedno od najzahtjevnijih i najtežih izazova rada Ravnateljstva. Kao što je opće poznato, svećenika ima sve manje, stariji svećenici teško se odvažavaju na neku veću promjenu, poput odlaska u misije, a mlađi se lakše odazivaju no sve je manje ređenja. Prema tome, ordinariji, bilo biskupi bilo provincijali, nastoje osigurati svećenike prvo za svoje potrebe, a tek onda iznalaze ponekoga za inozemnu pastvu, tko je k tome voljan prihvatiti takvu ponudu odlaska u misije. Uzevši sve to u obzir, veoma sam zahvalan svim našim ordinarijima koji unatoč nezavidnim prilikama pružaju svećenike za naše misije. A veoma raduje što su poneki svećenici i iz susjednih nam zemlja. U hrvatskoj inozemnoj pastvi imamo jednog svećenika Subotičke biskupije, to je vlč. **Luka Poljak** koji je prije nekoliko godina postao voditeljem Hrvatskog katoličkog centra u Adelaideu u Australiji. U Hrvatskoj inozemnoj pastvi na službi u Bochumu i Gelsenkirchenu sada je i vlč. **Ivica Damjanović**, koji je više godina bio župnikom Novoga Beograda i ravnateljem Caritasa Srbije. U inozemnoj je pastvi u američkom Clevelandu i vlč. **Zvonko Blaško**, rodom iz Srbije.

► Procjenjuje se da izvan Hrvatske živi više od tri milijuna Hrvata. Koliko je teško doći do njih? Neki su već druga ili treća generacija iseljenika, slabo govore hrvatski jezik.

Naših ukupno 180 pastoralnih prisutnosti dovoljna su garancija da veliki dio naših iseljenika i njihovih potomaka ima pristup pastoralnoj skrbi na materinskom, hrvatskom jeziku. Novi naraštaji već bolje govore jezikom zemlje u kojoj su rođeni, međutim, i oni često žele moliti na jeziku onih koji su ih tako naučili moliti, a to su njihovi roditelji, bake i djedovi. Danas pristup hrvatskim iseljenicima i njihovim potmocima olakšavaju i društvene mreže i novi mediji pa doista svatko tko želi, čak i oni udaljeniji od središta naših misija, mogu pronaći nešto duhovno i pastoralno za svoju dušu. Posebno moram pohvaliti one koji ne žale svoje slobodno vrijeme pa putuju i po nekoliko sati kako bi sudjelovali na nedjeljnim euharistijskim slavljinama na materinskom jeziku te susreli svoje sunarodnjake. Otežan pristup pastoralnoj ponudi na hrvatskom jeziku ima naša brojna dijaspora u Južnoj Americi, jer tamo trenutno djeluju samo dva centra: onaj u Limi te u Buenos Airesu.

► Koliko je važno pružanje pastoralne skrbi Hrvatima u iseljeništvu, imajući u vidu i nove migracije koje se događaju?

Vrijednost ove pastoralne skrbi je neprocjenjiva. Ona je odjek one Isusove zapovijedi da se Evanđelje naviješta posvuda, svim narodima do svršetka svijeta. Inozemna pastva omogućava novim doseljenicima snalaženje i na vjerskom planu, a onima koji već neko vrijeme borave i

žive u novoj zemlji pruža komadić zavičaja i domovine. Nove migracije osobito nam pokazuju važnost dušobrižništva na materinskom jeziku: one su puno značile našim ljudima kada su doseljavali u nove krajeve, znače puno i onima koji su to činili posljednjih godina i desetljeća, a na primjeru filipinskih katolika u Zagrebu vidimo kako se i novopridošli strani radnici katolici u Hrvatskoj rado okupljaju i slave Boga na svome materinskom jeziku. Nove migracije znak su vremena, a Crkva je oduvijek pozvana čitati i djelatno odgovarati na takve pastoralne izazove.

► **Nemate nadležnosti nad hrvatskom manjinskom zajednicom, ali pratite li hrvatsku manjinu, posebno onu u Srbiji?**

Hrvatsku manjinu u susjednim zemljama pratim uglavnom prijateljskom povezanošću s brojnim osobama. Studirao sam u Beču, a stanovao u bogosloviji Željezanske biskupije te sam tako upoznao i sprijateljio se s brojnim gradišćanskim Hrvatima. U Srbiji, Crnoj Gori, Sloveniji, Italiji, Kosovu, Makedoniji, Mađarskoj, Češkoj, Slovačkoj i Rumunjskoj poznajem brojne svećenike, a s nekim od

njih me veže i prijateljstvo. Dugo sam u Hrvatskoj biskupskoj konferenciji surađivao s aktualnim srijemskim biskupom mons. **Fabijanom Svalinom**, a dobro poznajem i zrenjaninskog biskupa mons. **Mirka Štefkovića**, čijem sam bratu **Nikoli** bio i kum na vjenčanju. Stoga rado i sa zanimanjem pratim zbivanja u hrvatskim manjinskim zajednicama, iako nemam nikakvih nadležnosti nad njima. Svaku suradnju na tom planu smatram dobrodošlom i veoma me raduje, a u biskupijama u kojima žive i djeluju hrvatski katolici kao pripadnici manjinskih zajednica vidim i potencijal za suradnju u personalu hrvatske inozemne pastve.

► **Ovaj intervju objavljujemo na Veliki petak, idemo u susret Uskrsu. Što bi bila Vaša uskrсна poruka Hrvatima izvan domovine?**

Uskrсна je poruka uvijek ista, stara, a opet uvijek nova, jer u sebi krije najveću novost koja se ikada dogodila na našem svijetu: uskrsnuće Isusa Krista, koje u sebi nosi nadu našeg uskrsnuća i pobjede nad grijehom i smrću.

»Dva čovjeka u blistavoj odjeći« – tako evanđelist Luka naziva anđele koji su susreli žene koje su prvoga dana u tjednu, dakle u nedjeljno jutro, došle pomazati Isusovo tijelo. Njihovo pitanje ženama bilo je: »Što tražite Živoga među mrtvima? Nije ovdje, nego uskrsnu!«.

»Nije ovdje, nego uskrsnu!« – kako često u našim životima, dragi čitatelji, tražimo Isusa tamo gdje ga nema, tražimo smisao i ispunjenje tamo gdje ih nema: u materijalnome, u krivim navezanostima, u užitku, u jelu i pilu, u nečemu što ne može ispuniti žeđ čovjeka za onim bitnim, za smislom, za Bogom.

Uskrs je poziv da započnemo tražiti smisao, da započnemo tražiti Boga, ondje gdje on jest i ondje kako on jest – uskrsno nazočan među onima koji u njega vjeruju, koji dijele, svjedoče i žive poruku o njegovu uskrsnuću. Uskrs je poziv da započnemo tražiti Boga i njegovo lice u svakome čovjeku, osobito onome koji je u potrebi, koji je na »periferijama« našega društva i naše Crkve, kako nas podsjeća papa **Franjo**.

Uskrs je stoga poziv na pomirenje i prihvaćanje svakoga čovjeka kao Božjega stvorenja, ma koliko on bio od nas različit i drugačiji. Uskrs je polazište našega dijaloga sa svijetom i želje da svojim djelovanjem preobražavamo ne samo naše društvo, već i svoje srce.

S tim mislima želim svim čitateljima *Hrvatske riječi*, kao i svim Hrvatima koji žive izvan Domovine, sretan i blagoslovljen Uskrs – Uskrs, koji preobražava kako cijeli svijet tako i svakoga od nas ponaosob.

Veleposlanik Hidajet Bišćević o protjerivanju hrvatskih državljana

Uskraćivanje boravka zbog »sigurnosnog rizika«

Mogućnost žalbe ne odgađa primjenu rješenja tako da su ljudi već velikim dijelom otišli iz Srbije uz sve humane probleme, prije svega obiteljske, ali i prekid poslovne suradnje itd. Sada imamo neko malo zatišje od kada smo poslali notu tražeći objašnjenja i obrazloženja, ali ne mogu predvidjeti kako će se stvari dalje rasplitati, kaže za Hrvatsku riječ veleposlanik Hidajet Bišćević

Višemjesečni masovni studentski i građanski prosvjedi ne utječu samo na domaću društvenu i političku situaciju već i na bilateralne odnose pa i šire. Jer, premda je pravo svake države zabraniti ulazak ili boravak stranim državljanima pa i vratiti ih, dobrovoljno ili prinudno, u zemlju porijekla, učestalost »vraćanja« hrvatskih državljana u zemlju porijekla, bez jasnog obrazloženja, dovelo je do reagiranja ne samo Hrvatske već i Europske unije.

Hrvatska je uputila prosvjednu notu kojom je zatraženo od Srbije da pruži razjašnjenja u svezi uskraćivanja boravka u Srbiji državljanima Hrvatske. Reagirali su premijer **Andrej Plenković** i ministar vanjskih poslova **Gordan Grlić Radman** koji je ocijenio da postupanje službenog Beograda nije u duhu dobrosusjedskih odnosa i poručio kako očekuje reakciju Bruxellesa na protjerivanje hrvatskih državljana iz Srbije.

Reagirao je i Europski parlament i Europska komisija. Glasnogovornik Europske komisije **Guillaume Mercier** poručio je da su »zabrinuti informacijama koje govore o slučajevima protjerivanja državljana EU«. Mjere u interesu nacionalne sigurnosti »trebaju biti u skladu s pravnim okvirom Srbije«, ali uz poštovanje »međunarodnih normi ljudskih prava«, rekao je Mercier. Takve mjere, kako je rekao,

ne trebaju rezultirati ograničenjem slobode pojedinaca, uključujući strane državljane.

»Pratimo situaciju i nećemo oklijevati da našu zabrinutost prenesemo vlastima Srbije na najvišoj razini ako je potrebno«, rekao je on. Vanjskopolitički odbor Europskog parlamenta prethodno je Izvještaj o Srbiji za 2023. i 2024. dopunio amandmanima kojima se oštro osuđuju, kako se navodi, nezakonita uhićenja i protjerivanja državljana Europske unije iz Srbije.

Podsjetimo, posljednji slučaj u nizu je protjerivanje hrvatske državljanke **Arien Ivković Stojanović**, koja je medijima izjavila da uskraćivanje boravka zbog »sigurnosnog rizika« razumije kao reakciju srpskih vlasti na njeno povremeno sudjelovanje na studentskim prosvjedima koji već mjesecima traju u Srbiji.

Osim hrvatskih državljana, protjeran je i državljanin Italije **David Martelli**, putujući glazbenik koji je 5. travnja svirao klavir na petosatnoj studentskoj blokadi u Nišu.

Prethodnih godina Srbija je uskratila boravak i jednom broju ruskih državljana koji su sudjelovali na prosvjedima protiv invazije Rusije na Ukrajinu. I u ovim slučajevima jedino objašnjenje bili su sigurnosni razlozi.

S veleposlanikom Republike Hrvatske u Srbiji **Hidajetom Bišćevićem** razgovarali smo o ovoj temi.

Koji su točni podaci o broju protjeranih u kratko vrijeme? Vi govorite o 15 protjeranih, a ministar Gordan Grlić Radman o 32 osobe? Računaju li se tu i oni kojima nije dopušten ulazak ili samo oni kojima je uskraćen boravak?

U roku od tri dana bilo je pet protjeranih, a u posljednja tri mjeseca to je, uključujući ovih pet, negdje osamnaest ljudi. Točan broj ljudi kojima je na granici spriječen ulazak i koji su vraćeni s granice doista ne znam jer ne javljaju se svi niti Veleposlanstvu niti konzularnom uredu, ali pretpostavljam da je više desetaka slučajeva. Imali smo 8. travnja još jedan slučaj gdje je jedan poslovni čovjek došao iz Hrvatske pa su ga vratili nazad.

Je li to značajno više u odnosu na, da tako kažemo, uobičajenu situaciju u tom pogledu?

Značajno je više i učestalije. Ovo je bila jedna vrsta kampanje u roku od sedam dana koju možete tumačiti jedino kao neku odluku da se taj proces, odnosno postupak, pokrene. Ne mogu, naravno, nagađati što su motivi, ali nije slučajno da se u sedam dana to odjednom dogodi. Sada imamo neko malo zatišje od kada smo poslali notu tražeći objašnjenja i obrazloženja, ali ne mogu predvidjeti kako će se stvari dalje rasplitati. Ne mogu predvidjeti kakva će biti reakcija Srbije, budući da je glavčina ovih rješenja o protjerivanju zbog tzv. sigurnosnog rizika, na neki način povezana, odnosno odražava unutarnjepolitičko stanje i odnose u Srbiji. Budući da je nepredvidivo u ovome trenutku kako će se to odvijati, ne znam u kojoj mjeri će se to odraziti na odnose s Hrvatskom u ovome segmentu izgovora državljana Hrvatske iz Srbije.

Zakon o strancima

Prema Zakonu o strancima »zaštita sigurnosti Republike Srbije i njenih građana« procjenjuje se u postupku odlučivanja o pravima i obavezama stranca. Tako se u članku 9., među ostalim, navodi kako u postupku odlučivanja o pravima i obavezama stranca u vezi s ulaskom i boravkom na teritorij Srbije, Ministarstvo unutarnjih poslova pribavlja mišljenje državnog tijela nadležnog za zaštitu sigurnosti Srbije u pogledu procjene predstavlja li ulazak ili boravak stranca na teritorij Srbije »neprihvatljiv sigurnosni rizik«.

Nadalje se navodi kako »neprihvatljiv sigurnosni rizik postoji ukoliko raspoloživi podaci i saznanja ukazuju da stranac zagovara, potiče, pomaže, priprema ili poduzima aktivnosti kojima ugrožava ustavno uređenje i sigurnost R. Srbije, dobra zaštićena međunarodnim pravom i nacionalnu, regionalnu i globalnu sigurnost od značaja za R. Srbiju i pravni poredak«.

Može li Hrvatska još nešto činiti po ovom pitanju osim upućivanja prosvjedne note?

Hrvatska je već učinila. Obavijestila je Europsku uniju, Europska komisija je izdala priopćenje u kojem izražava zabrinutost, odnosno potvrđuje da pomno prati razvoj situacije. To je u ovoj fazi i jedino što Europska komisija i EU mogu napraviti. Ono što izaziva male dvojbe u hrvatskoj političkoj javnosti je to da su očekivanja javnosti uvijek malo viša i očekuju neku jasniju, čvršću reakciju Unije. Ali, s druge strane, imate nekoliko članica EU koje se ne slažu s takvom eventualnom orijentacijom. Vidjeli ste poruke mađarskog premijera **Orbána**, slovačkog **Fica** itd. Tako da nije lako u Bruxellesu usuglasiti nešto oko čega postoje velike razlike. Međutim, nekako imam dojam posljednjih nekoliko dana da se to klatno pomalo počelo pomjerati pod utjecajem ovih vrlo otvorenih rasprava u Europskom parlamentu i sve češćih napisa u europskim medijima. Mi smo se s naše strane, od kada je počelo ovo vrienje na političkoj i društvenoj sceni u Srbiji, strogo pridržavali načela nemiješanja u unutarnje poslove Srbije i nismo ničim

davali povoda za neke insinuacije o tome da Hrvatska i njene službe djeluju za nečije druge interese, u smislu podrivanja stabilnosti Srbije itd. Nama je u interesu razvijanje dobrosusjedskih odnosa, nama je u interesu da konačno počnemo rješavati preostala otvorena pitanja iz vremena devedesetih i u tom smislu mi moramo održavati i dalje jednu vrstu stabilnih diplomatskih odnosa sa Srbijom. Ne možemo ući u neke radikalne poteze koji bi mogli biti tumačeni recimo kao nasjedanje na neku provokaciju i samim time ugrožavati mogućnost da počnemo rješavati ta pitanja.

Ovdje se radi u stvari o pojedincima, običnim građanima, a ne o državnim tijelima, osim u slučaju predstavnika Hrvatske gospodarske komore?

Da, to su sve pojedinačni pozivi u policijske postaje i pojedinačno uručenje rješenja. Druga je stvar što su rješenja u smislu sadržaja potpuno identična. Pozivaju se na određene članke određenih zakona, rok je od sedam dana, a navedeni razlog je kod svih sigurnosni rizik za Srbiju. Mogućnost žalbe ne odgađa primjenu rješenja tako da su ljudi već velikim dijelom otišli iz Srbije uz sve humane probleme, prije svega obiteljske, ali i prekid poslovne suradnje itd. Koliko sam obaviješten i koliko znam, jedan dio ljudi je angažirao odvjetničke urede u Srbiji koji ulažu žalbe i sad ćemo vidjeti kako će to završiti, s obzirom na ovu političku situaciju.

Sâmo Ministarstvo vanjskih poslova je već ranije uputilo preporuke hrvatskim državljanima da se, kada dolaze ili borave u Srbiji, ne uključuju u politička događanja?

Apsolutno. Na poticaj našeg veleposlanstva Ministarstvo vanjskih i europskih poslova izdalo je tu preporuku u vrijeme kada su bili učestali studentski prosvjedi, osobito prije 15. ožujka, s preporukom da se u Srbiju ide u slučaju neizbježne potrebe i s vrlo visokom dozom opreza, odnosno nesudjelovanja u javnim manifestacijama, bez javnih izjava itd.

Kakva je sada situacija u pogledu ulaska u Srbiju i boravka? Treba li imati bojazni kada se prelazi granica?

Svakodnevno dobijamo upite pojedinaca, sportskih klubova, kazalištaraca... mogu li dolaziti ili ne. Naš je odgovor uvijek da vi dolazite svojom odlukom, ali mi vas molimo i preporučujemo da budete suzdržani.

Unutarnja je stvar svake zemlje kome će otkazati gostoprimstvo, to se uvijek može dogoditi i države se u principu ne moraju niti pravdati, rekao je ministar Grlić Radman. Je li to tako?

Prema Bečkoj konvenciji, postoji diskrecijsko pravo svake države da donese takvu odluku bez toga da je obrazloži drugoj strani. Mi smo već imali nekoliko slučajeva u kojima smo zatražili objašnjenja i nismo ih dobili.

Ostaje samo znači nadati se da će se situacija smiriti i da se to više neće događati?

Bez toga da ulazim u bilo kakva nagađanja oko perspektive unutarnjih političkih i društvenih odnosa u Srbiji, mislim da će to najviše ovisiti o tome.

J. D.

Zajedništvo i izazovi Hrvata izvan domovine

Sjednica Odbora za hrvatsku nacionalnu manjinu na kojoj su sudjelovali predstavnici hrvatske nacionalne manjine iz šest od 12 država iz kojih Hrvati imaju svoje predstavnike održana je u Lendavi (Slovenija) od 11. do 13. travnja.

Kako je istaknuo predsjednik Odbora za hrvatsku nacionalnu manjinu **Stanko Horvat**, ovakvi su susreti iznimno važni u smislu razmjene iskustava i kontinuiranog djelovanja.

»Ovakvi su susreti važni iz dva razloga. Prvo, kako bismo imali kontinuitet u našem djelovanju, jer ovaj Savjet postoji već 12 godina pri Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Drugo, kako bismo se međusobno osnažili i vidjeli što možemo poboljšati. Možda to nisu najvažnije stvari, ali je svakako vrlo bitno da se povezujemo, njegujemo prijateljstva, jer u dobrom ozračju lakše funkcioniramo«, rekao je Horvat.

Govoreći o izazovima s kojima se hrvatska manjina suočava u regiji, Horvat je istaknuo da situacija varira od države do države, ali da je važno da Savjet dođe do jedinstvenog stajališta.

»Mislim da su izazovi različiti. Ako gledamo Srbiju i Crnu Goru, tamo smo više politički angažirani; u drugim

zemljama, poput Mađarske, Austrije i Slovačke, to je prvenstveno područje kulture. Tu je važno čuvati i njegovati jezik. U Makedoniji smo, primjerice, relativno nova manjina, dok smo u Mađarskoj prisutni već tisuću godina. Dakle, problematika je vrlo široka i potrebno ju je objediniti pod jedan zajednički okvir i stav, kako bismo se mogli usuglasiti o najvažnijim pitanjima. To nije uvijek lako jer dolazimo s različitih stajališta, ali mislim da nam je to danas ipak uspjelo«, poručio je Horvat.

Prema riječima predsjednika Savjeta hrvatske Vlade za Hrvate izvan Republike Hrvatske **Ivana Gugana** susret u Lendavi iznjedrio je četiri zajednička prijedloga koja su aktualna za sve zajednice Hrvata u odnosu prema matičnoj državi.

»Na prvom mjestu, da se osiguraju prostori za krovne organizacije – to je opći problem; možda dvije ili tri zajednice imaju osigurane takve prostore. Također, teško je očekivati da ljudi sve to rade isključivo iz entuzijazma; bilo bi dobro da se proces profesionalizira, odnosno da se pronađu sredstva za rad zaposlenih. Treće, da se osiguraju sredstva za unaprjeđenje rada tih krovnih institucija u pojedinim zemljama. Vjerojatno možemo reći da se hrvatski jezik dosta gubi, stoga je obrazovanje izuzetno važno – škole i nastava. Možda bi trebalo da nam se iz Hrvatske pošalju učitelji, kako bi se osigurala

nastava na hrvatskom jeziku«, poručio je Guga.

Na sjednici su sudjelovali i savjetnik s posebnim položajem za pitanja hrvatske nacionalne manjine u inozemstvu **Milan Bošnjak** i voditelj službe za pravni položaj, kulturu, obrazovanje i gospodarstvo hrvatske nacionalne manjine pri Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske **Vedran Iskra**.

Odbor za nacionalne manjine je savjetodavno tijelo Vlade Hrvatske koje joj pruža potporu u osmišljavanju i provedbi politike, aktivnosti i programa prema Hrvatima izvan Hrvatske. Ovo je četvrti sastanak tijekom četverogodišnjeg mandata. Prije toga sjednice su održane u Pečuhu, Bratislavi i Subotici. Ovo je jedini odbor koji se sastajao mimo Savjeta Vlade, kada organizira Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Sjednici je nazočila i predstavnica hrvatske manjine u Srbiji **Karolina Bašić**.

H. R.

Kuća za udrugu u Šidu

U Šidu je 11. travnja potpisan ugovor o kupnji kuće za potrebe i aktivnosti HKD-a *Šid*. Mala matica u Šidu jedna je od sedam matica realiziranih zahvaljujući kapitalnom projektu Vlade Hrvatske pod nazivom »Sagradi mlin gdje je voda«. Ugovor s prodavačem potpisao je predsjednik IO Hrvatskog nacionalnog vijeća **Marinko Katić**.

»U siječnju smo išli pogledati kuću u Šidu, koja je bila jedna od potencijalnih za kupnju. Nakon ispitivanja tržišta gledali smo još dvije kuće, ali smo se odlučili za ovu koja je kvadraturom kuće i veličinom parcele najbolja za potrebe udruge. Ugovor je potpisan i prodavači će se iseliti do 31. svibnja. Tada će se kuća službeno predati i dati šidskoj udruzi na korištenje. Kako bi se dovela u željeno stanje, kroz projekte i uz pomoć HNV-a provodit će se dalja obnove kuće«, izjavio je Katić.

Predstavnici HKD-a *Šid* izrazili su zahvalnost za kupnju budućeg sjedišta udruge.

»Kupnja kuće nam je od velike važnosti. Radimo u prostorijama župne kuće i zahvalni smo na tome, ali ne-

mamo dovoljno prostora za smještaj inventara: nošnji, instrumenata, knjiga i slika s likovnih kolonija. U kupljenoj kući imat ćemo adekvatne uvjete za sve to, kao i za održavanje proba i okupljanja članova Društva. Bez potpore Vlade Hrvatske i Hrvatskog nacionalnog vijeća ne bismo mogli kupiti kuću i na tome smo im zahvalni«, istaknula je predsjednica šidske udruge **Zorica Šafarik**.

S. D.

Promocija obrazovanja na hrvatskom u Monoštoru

U Osnovnoj školi 22. oktobar u Monoštoru prošle srijede održan je roditeljski sastanak s roditeljima budućih prvašića na kojem je predstavljena mogućnost upisa u nastavu na hrvatskom jeziku. Monoštor je jedino mjesto izvan Subotice u kojem postoji cjelovita nastava na hrvatskom jeziku i prva generacija ove godine završit će osnovnu školu.

»Ponosni smo što nastava postoji i izvan Subotice, a ova škola je jedina koja pripada Gradu Somboru. Ta činjenica ne čudi, s obzirom na to da većinsko stanovništvo u ovom mjestu čine pripadnici hrvatske nacionalnosti. Naša želja je da i obitelji u Monoštoru osjete taj duh zajedništva koji imamo kroz hrvatske odjele te da stvorimo kontinuitet u nastavi i svake godine imamo upisanu generaciju uče-

nika. Roditelji bi se vjerojatno lakše odlučivali za hrvatske odjele kada bi djeca već od vrtića krenula na hrvatskom jeziku, što svakako ostaje plan za budućnost, ako budemo imali podršku roditelja«, rekla je predsjednica Odbora za obrazovanje u HNV-u **Nataša Francuz**.

Ona je istaknula i da kroz nastavu na hrvatskom jeziku i sama škola ima koristi, i to ne samo kroz povećanje normi za nastavnike, već i kroz ulaganja putem donacija i pomoći kroz projekte vezane uz tehničku opremljenost, za što je izrazila nadu da će takvih poticaja biti više u budućnosti.

Roditeljima se predstavila učiteljica **Elena Brdar**, koja bi ove godine trebala preuzeti novu generaciju prvašića u nastavi na hrvatskom jeziku.

Roditeljskom sastanku prisustvovao je i ravnatelj Osnovne škole 22. oktobar **Zoran Stojanović**, ističući da je za jednu multinacionalnu sredinu veoma važno imati odjel na hrvatskom jeziku kako bi svi imali jednake mogućnosti.

»Hrvatski jezik prirodno pripada Monoštoru i mogli bismo svake godine imati po jednu generaciju na srpskom i jednu na hrvatskom nastavnom jeziku«, rekao je ravnatelj škole.

U Monoštoru ove godine ima 25 djece koja su stasala za upis u osnovnu školu.

Z. V.

Mali maturalac

Svaka ekskurzija s prijateljima dugo se pamti, a u one »posebne« spada mali maturalac, koji već generacijama oduševljava najstarije osnovce. Učenici osmoga razreda cjelovite nastave na hrvatskome jeziku, zajedno s učenicima koji pohađaju predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, sudjelovali su na malom maturalcu koji će, kako su rekli, još dugo pamtit. Ove godine na maturalac, od 9. do 13. travnja, išli su osmaši iz subotičkih osnovnih škola *Matko Vuković*, *Ivan Milutinović* (Subotica i Mala Bosna), *Matija Gubec* Tavankut, te nekolicina učenika iz OŠ *Ivan Goran Kovačić* iz Sonte i dvoje učenika iz Sombora, ukupno njih 29 učenika u pratnji četiri nastavnika.

Prva destinacija bila im je Sinj, gdje su bili i smješteni, a ondje su posjetili Muzej *Sinjske alke*, Svetište Gospe Sinjske i tvrđavu Kamičak. Sljedeća destinacija bila je Split, koji su razgledali panoramskim autobusom, a tom prigodom su vidjeli i brdo Marjan, te su prošetali kroz impresivnu Dioklecijanovu palaču. Posjetili su i obišli i Trogir, te su, kako je voditeljica puta i koordinatrica izvannastavnih aktivnosti u HNV-u **Tanja Stantić** rekla, ovdje uspjeli i smočiti noge i osjetiti čari morske vode i kamenčića. Zanimljive su bile i uzane ulice ovoga mjesta, te tvrđava Kamerlengo. Posljednja destinacija bio je Zagreb, gdje su bili smješteni u učeničkom domu *Marija Jambrišak*.

Obilazak Zagreba bio je pješice pa su imali priliku vidjeti i HNK, Muzej *Mimara* i brojne usputne znamenitosti. Posjetili su Tehnički muzej *Nikola Tesla* gdje su obišli i

planetarij, te imali priliku u mraku gledati zvijezde i zviježda uz stručno objašnjenje. Nisu izostavili niti ZOO vrt, kao i druge zanimljivosti. Što su zapamtili od viđenog, provjerili su u kvizu znanja.

»Još jedan maturalac je iza nas. Sigurna sam da će se još dugo prepričavati i o njemu govoriti, jer su se osmaši zaista puno družili, stekli nova iskustva, stvorili nova i učvrstili stara prijateljstva. Maturalac je zaključen svetom misom, a nakon zajedničkog ručka svi smo se zadovoljno uputili kući i školskim obvezama. Želim posebno zahvaliti ravnatelju Učeničkog doma Split **Mladenu Kamenjariću** kao i ravnateljici Učeničkog doma *Marija Jambrišak* iz Zagreba **Josipi Galić** koji su i ovoga puta primili i ugostili naše male maturante«, rekla je Stantić, a uz nju, učenike su vodili njihovu razrednici i nastavnici **Zorica Jaramazović Kuntić**, **Tamara Kokai** i **Stefan Basarić**.

»Mali maturalac je za mene bio jedno veoma zanimljivo iskustvo. Na maturalac je uz mene išao i **Ivan Čeljuska** i mi smo bili jedini iz Sombora. Posjetili smo četiri grada u Hrvatskoj. Prvi grad bio je Sinj, u kom smo bili smješteni u hotelu *Alkar*. Tamo smo obišli Muzej *Sinjske alke*, što mi je bilo jako zanimljivo i naučila sam puno novih stvari. Poslije muzeja otišli smo do crkve Gospe Sinjske, a zatim do tvrđave Kamičak. Split smo obišli s vodičem i panoramskim autobusom, što je također poseban osjećaj. Vrijeme nakon večere bilo je rezervirano za druženje po sobama, puštali smo glazbu, pričali. U Trogiru smo bili na plaži, te razgledali centar grada. U Zagrebu smo se smjestili u učenički dom *Marije Jambrišak* i voditelji su

nam pripremili turnir u stolnom tenisu. Posjetili smo Tehnički muzej *Nikola Tesla*, ZOO vrt... Imali smo još i kviz znanja i druge zanimljivosti. Bilo mi je jako lijepo i voljela bih ponovno ići na ovako neko putovanje. Upoznala sam nove drugare, ali dosta njih znala sam i s ranijih putovanja, pa smo samo učvrstili svoje poznanstvo», kaže **Leona Pekanović**.

Svoje dojmove s nama je podijelila i **Martina Tikvicki** iz Subotice.

»Bilo mi je jako lijepo i baš sam zadovoljna kako je sve prošlo. Mali maturallac smo svi čekali, jer su nam prijašnje generacije govorile kako je i njima ovo bio put za pamćenje, pa smo i mi imali iste želje. Najviše su me dojmile razne građevine, crkve, palače, tvrđave... Puno smo se družili, bilo da smo bili u razgledanju i obilasku, ili u domu, u autobusu, stalno smo bili zajedno. Sada je na nama da mi isto preporučimo mlađim generacijama da i oni iskoriste priliku i putuju skupa na mali maturallac, jer se sigurno neće pokajati.«

Cilj ovoga programa je obilazak i bolje upoznavanje matične domovine, te međusobno upoznavanje osmaša koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku. Program obuhvaća i aktivnosti upoznavanja kulturno-povijesnih znamenitosti i jačanje jezičnih kompetencija. Ovaj put, koji će osmaši zasigurno pamtit cijeli život, organiziralo je Hrvatsko nacionalno vijeće, a roditelji su sufinancirali dio troškova, dok je prijevoz uče-

nika finansijski pomoglo, preko projekta Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Hrvatsko prosvjetno društvo *Bela Gabrić*.

Ž. V.

Izložbe *Gupčevih* slamarki

Umjetnost nade kroz uskrsne motive

»Uskrs nas svake godine podsjeća na snagu nade, ljubavi i novog početka, a to su upravo poruke koje su utkane u svaki rad koji danas možemo ovdje vidjeti«, rekla je Marija Rukavina Prčić

Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame i HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta priredili su u okviru svog korizmenog programa tradicionalnu Uskrsnu izložbu koju su, prikazujući pisanice ukrašene slamom i predmete od slame, otvorili 11. travnja u spomenutoj tavankutskoj Galeriji, te 14. travnja u Tamburaškoj kući u Subotici.

U Tavankutu

Korizmeni program u Tavankutu započeo je uskrsnom radionicom na kojoj su slamarke sudionicima – učenicima OŠ *Matija Gubec* pokazale kako se pisanice ukrašavaju slamom, a završio Uskrsnom izložbom, koju je prošloga petka otvorio župnik župe sv. Marka Evanđelista u Žedniku, vlč. **Franjo Ivanković**, nekadašnji dugogodišnji župnik tavankutske crkve Presvetog Srca Isusova. On je, među ostalim, ukazao na povezanost Tavankuta i Žednika:

»Ta povezanost postala je posebno snažna zahvaljujući slamarkama jer su Tavankučani prepoznali vrijednost i lje-

potu ovoga rada koji je kasnije našao odjeka na svjetskim razinama. Jako mi je drago što sam ovdje mogao biti sudionik mnogih kolonija, doživljavati blizinu radova onih koji stvaraju, koji su zaista nadahnuti i koji su ovaj svijet Tavankuta, Žednika, Subotice i okolice, ali i cijeli svijet učinili bogatijim. Jedna molitva u svom zazivu kaže da se moli da djela umjetnosti pomognu da svijet postane bogatiji nadom. Našazimo se u 'Godini nade' i papa je na poseban način u svojoj buli proglašenja dva puta spominjao

umjetnost kao izvor nečega posebnoga. Umjetnost je ona koja je puna nade u sebi i ona uljepšava naše živote. A ja bih rekao da je umjetnost u slami nešto posebno, to su priznali mnogi i tko god vidi radove od slame ostane zatečen. Drago mi je što za blagdane ne zaboravljamo ovu vrijednost koja je nastala ovdje, Tavankut je to objedinio, a Žednik ima također svoj utjecaj«.

U okviru programa nastupili su zbor HKPD-a *Matija Gubec* pod ravnanjem **Emine Tikvicki**, dječji župni zbor *Isusovi anđeli* pod ravnanjem kantore **Elizabete Stojković**, te **Matej Vojnić Mijatov** koji je izrecitirao pjesmu *Uskrs u mom srcu* **Kate Ivanković** (rodnom iz Tavankuta), majke vlč. Franje Ivankovića.

Ova je uskrсна izložba ujedno bila i završna manifestacija projekta »Bogatstvo različitosti kroz Srbiju«, podržanog od Kabineta ministra za pomirenje, regionalnu suradnju i društvenu stabilnost Srbije, s ciljem upoznavanja i prikaza bogate kulturne baštine koja se čuva i prakticira na ovim prostorima.

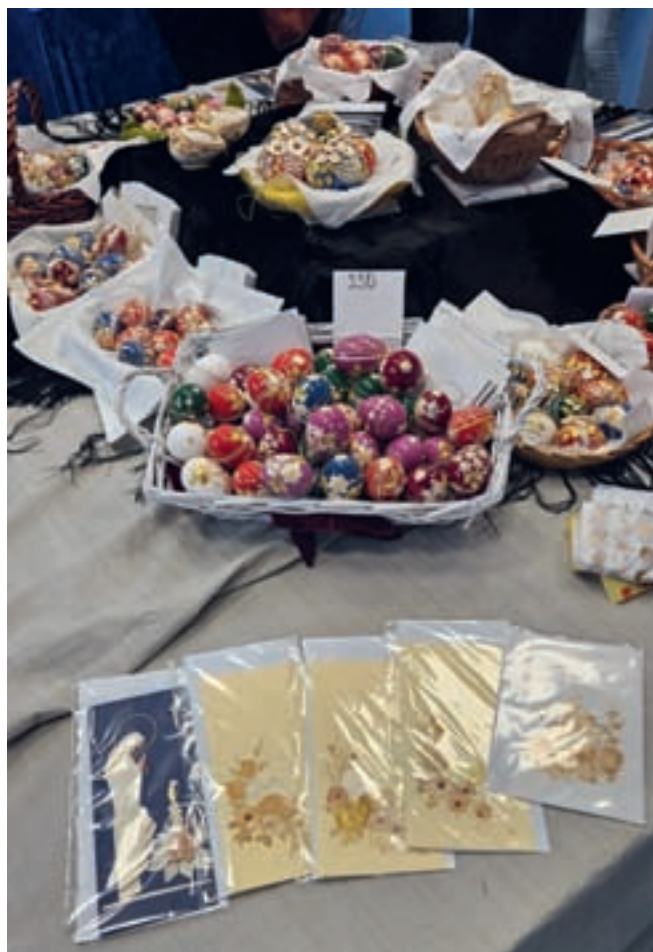
U Subotici

Članice slamarskog odjela HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta svoje su radove prikazale i u ponedjeljak u Tamburaškoj kući. Uz dvije tavankutske udruge, suorganizator ove 32. uskršne izložbe u Subotici bila je HGU *Festival bunjevački pisama* kojoj se, kao domaćinima, a i na dugogodišnjoj suradnji, zahvalila voditeljica slamarskog odjela **Marija Rukavina Prčić**.

»Uskrs nas svake godine podsjeća na snagu nade, ljubavi i novog početka, a to su upravo poruke koje su utkane u svaki rad koji danas možemo ovdje vidjeti. Neka nas ova izložba potakne da budemo bolji, otvoreniji i bliži jedni drugima, baš kao što nas Uskrs poziva na zajedništvo i radost života«, rekla je Rukavina Prčić.

Izložbu je otvorio predsjednik spomenute HGU prim. dr. **Marko Sente**:

»Ova izložba za mene ima i simboličan značaj. Od same ideje da HGU kupi svoj prostor želio sam da on bude multifunkcionalan, da uz tamburaše i glazbenike ugosti i druge zainteresirane: recitatore, glumce i druge udruge. I sad, ako je ova izložba uskršnjih jaja simbol početka, onda sam sretan što se ova ideja ovom izložbom počinje ostvarivati. Iz običaja bojenja jaja izronio je među našim majkama i bakama novi umjetnički talent zahvaljujući providnosti koja nam je podarila različite talente. Nova kreativnost i želja za osobnim izričajem rodi-

la je novu umjetnost, umjetnost ukrašavanja jaja slamom i drugi tehnikama. Slamom, koja u najljepšem smislu te riječi oplemenjuje našu kulturnu baštinu, čuvajući je od zaborava i daje joj veličanstvenu dimenziju koja je čini propoznatljivom baštinom u bunjevačkih Hrvata. I zato je ova izložba i očuvanje njezina kontinuiteta od posebne važnosti«.

U okviru programa, dvije pjesme Kate Ivanković pročitale je zamjenica predsjednice tavankutskog *Gupca* **Antonija Rudić**, a voditeljica obje uskršne izložbe bila je članica tavankutskog Društva **Milica Vuković**.

I. Petrekanić Sič

HKC "BUNJEVAČKO KOLO" ORGANIZIRA

DALMATINSKE VEČERI

U svečanoj sali Centra,
Preradovićeva 4, Subotica

25. 4. 2025. 19 SATI

Dalmatinske pjesme I Nastup ženske
Klupa "Filip Dević" pjevačke skupine "Prelje"-
HKC "Bunjevačko kolo"

Degustacija dalmatinskih jela i vina

26. 4. 2025. 19 SATI

Dalmatinski plesovi I Folklorni nastup
KUDŽ "Filip Dević" HKC "Bunjevačko kolo"

Degustacija dalmatinskih jela i vina

Cijena ulaznice: 500 din.

Kupljena ulaznica je bon za degustaciju dalmatinskih jela i vina

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo regionalnog razvoja
i fondova europske unije

Godišnja skupština UBH-a *Dužijanca*

Redovita, 11. skupština UBH-a *Dužijanca* održana je u srijedu, 9. travnja, u vjeronaučnoj dvorani župe sv. Roka u Subotici. Na početku skupštine sve prisutne članove i goste pozdravio je predsjednik udruge mons. dr. **Andrija Anišić**. On je podnio izvješće o radu u 2024. godini. Kao najvažniji događaj u protekloj godini

goslovom žita u Đurđinu. Značajan projekt u ovoj godini bit će realizacija projekta prekogranične suradnje. Član predsjedništva UBH-a *Dužijanca* **Miroslav Kujundžić** kazao je da je *Dužijanca* putem projekta prekogranične suradnje Hrvatske i Srbije dobila 81.506 eura za gradnju velike sjenice (15x12 m). Sjenica će biti izgrađena tijekom

ove godine na placu u Đurđinu koji pripada Udruzi. Najavljeno je i otkrivanje spomen-ploče na kući Age Mamužića.

»Od ove godine vlasnici smo još jednog jutra zemlje kojeg smo povezali s postojećom parcelom na kojoj se nalazi i naš hangar s Risarskim salašom. Svakako, pred nama su novi izazovi, želimo uključivati nove i mlade ljude, stvarati pozitivnu klimu kako bi bili interesantni novim članovima. Želimo biti prepoznatljivi u našoj zajednici kao udruga koja organizira možda i najznačajniju manifestaciju, a to je *Dužijanca*«, rekao

je direktor UBH-a *Dužijanca* **Marinko Piuković**.

Među gostima bili su supruga i kćerka pokojnog **Grga Kujundžića** te generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**. Mons. Anišić još je jednom izrazio sućut obitelji pokojnog Grga Kujundžića, koji je sahranjen 8. travnja 2025. u Bajskom groblju u Subotici iz Peić kapele.

Skupština je odobrila primitak četiri nova člana, a to su **Jasna Kujundžić, Marija Sekereš, Slađan Bošnjak i Tomislav Šimoković**. Za novog člana Organizacijskog odbora izabrana je Marija Sekereš, a za novog člana Nadzornog odbora **Marinko Prčić**.

I. U.

istaknuo je obilježavanje mini-jubileja Udruge – 10. obljetnice osnutka i djelovanja UBH-a *Dužijanca* jer su sva događanja u 2024. godini bila u znaku toga jubileja. Vrhunac proslave bila je svečana akademija koja je održana u Velikoj vijećnici Gradske kuće. Osim toga, Anišić je izrazio veliku radost što su prošle godine tiskali dvije knjige: *Svjedočenja Nace Zelića* o javnoj (gradskoj) proslavi *Dužijance* od 1968. do 1971. godine te knjigu *Spomenica 2 o slavlju Dužijance u Mostaru*.

Dopredsjednica Udruge **Ljiljana Dulić** predstavila je program rada Udruge u 2025. godini s posebnim naglaskom na program 115. *Dužijance* koja će biti otvorena bla-

Uskrsna radionica u Baču

Hrvatsko društvo *Drevni Bač* iz Bača organiziralo je proteklog vikenda radionicu šaranja uskršnjih jaja. Radionica je održana u župi sv. Pavla, sudjelovalo je dvadesetak djece, koja su imala priliku vidjeti kako su se nekada ukrašavala jaja u lukovini i s travama.

»Ovo je naša prva uskrsna radionica i na njoj smo željeli pokazati stare načine šaranja uskršnjih jaja, onako kako su to nekada radile naše majke (bake). Osim članova udruge, u radionici su sudjelovala djeca i roditelji iz župe«, kaže predsjednik *Drevnog Bača* **Vladimir Penavin**.

Trgovinski rat SAD – Kina: od 2018. do danas (I. dio)

Od Trumpa preko Bidena do novih tarifa u 2025. godini

*Početkom 2025. nakon američkih izbora Donald Trump se vratio u Bijelu kuću i odmah zaoštrio trgovinsku konfrontaciju * Financijska tržišta burno su reagirala na novi val carina i neizvjesnost trgovinskog rata*

Trgovinski sukob između Sjedinjenih Američkih Država i Kine započeo je 2018. godine kada je administracija **Donalda Trumpa** uvela prve visoke carine na kinesku robu, obrazlažući to zaštitom američkih radnih mjesta i odgovorom na kineske »nepoštene« trgovinske prakse. Kina je ubrzo uzvratila protumjerama – obje strane podigle su carine na robu vrijednu desetke milijardi dolara, započevši najveći trgovinski rat u modernoj povijesti. Do 2019. godine SAD su uvele carine od 25 % na kineski uvoz u vrijednosti od oko 200 milijardi dolara, dok je Peking uzvratio sličnim stopama na uvoz iz Amerike. Rezultat je bio recipročan porast cijene robe: američki potrošači i kompanije morali su plaćati više za uvezene kineske proizvode, a kinesko tržište je postalo skuplje za američke izvoznike. Jedna analiza Međunarodnog monetarnog fonda pokazala je kako su najveći teret ovih carina zapravo snosili američki uvoznici, koji su plaćali carine i često ih prenosili na kupce kroz više cijene. Istodobno, trgovinski deficit SAD – Kina ostao je postojan, čak je 2018. dostigao rekordnih 418,2 milijardi dolara, jer su te godine američki izvozi u Kinu pali gotovo 50 % (zbog kineskih protumjera), dok je snažan dolar potaknuo Amerikance da nastave kupovati jeftinu uvoznju robu.

Konstantno zaoštavanje, pa čak i sa saveznicima

Bidenova administracija, koja je preuzela dužnost 2021., nije okončala ovaj trgovinski rat – naprotiv, većina Trumpovih tarifa ostala je na snazi tijekom Bidenovog mandata. Bidenova administracija razmatrala je ukidanje nekih carina kako bi obuzdala inflaciju u SAD-u, ali do opsežnijeg ukidanja nije došlo. Štoviše, uvedena su nova ograničenja vezana uz izvoz visoke tehnologije u Kinu. Američko-kineski trgovinski odnosi tako su ostali napeti, carine na stotine milijardi dolara robe nastavile su opterećivati bilateralnu trgovinu, a Peking i Washington nisu postigli trajniji sporazum osim takozvane Faze 1 s početka 2020., koja je imala ograničen efekt. Kao rezultat toga, američki trgovinski deficit s Kinom ostaje među najvećim komponentama američkog vanjskog deficita. Tijekom 2024. godine američki trgovinski deficit s Kinom iznosio

je gotovo 300 milijardi dolara, što je oko 6 % više nego prethodne godine. To potvrđuje kako carine nisu uklonile strukturnu neravnotežu: Amerika još uvijek uvozi daleko više kineske robe nego što uspijeva izvesti na kinesko tržište. Kineski izvoz u SAD donekle je opao u odnosu na vrhunac prije trgovinskog rata, ali je pronašao alternativna tržišta, dok su američke tvrtke često pribjegle uvozu iz drugih azijskih zemalja umjesto iz Kine, što je samo preusmjerilo, a ne eliminiralo trgovinski deficit. Početkom 2025., nakon američkih izbora, Donald Trump se vratio u Bijelu kuću i odmah zaoštrio trgovinsku konfrontaciju. Najavio je novi paket »recipročnih carina« usmjerenih na većinu američkih trgovinskih partnera, posebno Kinu. U prvim tjednima 2025. godine Trumpova administracija uvela je dodatne carine različitih stopa za preko 180 zemalja svijeta, opravdavajući to potrebom stvaranja »pravednijih« trgovinskih uvjeta za SAD. Većina zemalja, uključujući saveznike poput EU, Japana i Indije, dobila je carine od 10 % do 25 % na izvoz u Ameriku. Međutim, Kina je bila daleko najviše pogođena – početkom travnja 2025. Washington je podigao ukupne carine na kinesku robu na 104 %, a nakon novih eskalacija carina povećane su na 125 %. Ova neviđena carina zapravo znači da su kineski proizvodi praktički isključeni s američkog tržišta, jer bi s takvom carinom postali nekonkurentni. Trump je tvrdio da je to odgovor na kineske barijere i subvencije te da će to prisiliti tvrtke da vrate proizvodnju u SAD. Dužnosnici Bijele kuće opisali su carine kao sredstvo pritiska za postizanje »poštenih dogovora«, ali su priznali kako su to najveće trgovinske barijere u 100 godina. Doista, prosječna američka carinska stopa na uvoz skočila je na razine kakve nisu viđene od 1930-ih. Kineska vlada oštro je reagirala, nazivajući američke poteze ucjenom i uzvratila povećanjem carina na američku robu na oko 84 %. Tako je trgovinski rat ušao u novu, još težu fazu, s nastavkom politike »carina na carinu« i bez jasnog izlaza na vidiku. Negativan utjecaj ovih mjera na trgovinsku bilancu i globalno gospodarstvo je značajan. Globalni lanci opskrbe su poremećeni, što je pridonijelo višim cijenama. Međunarodni monetarni fond upozorio je da nove carine predstavljaju »značajan rizik za globalne izgleda u vrijeme usporavanja rasta«. **Kristalina**

Georgieva, direktorica MMF-a, apelirala je na suradnju Washingtona s partnerima kako bi se smirile napetosti, jer eskalacija trgovinskog rata prijeti usporavanjem svjetskog gospodarstva. Slična upozorenja stigla su i od saveznika – čelnici Kanade, EU-a i drugih zemalja upozorili su na razoran udarac globalnoj trgovini kao rezultat američkih poteza. Investicijska banka JP Morgan procijenila je u travnju 2025. kako postoji čak 60 % šanse da će globalno gospodarstvo ući u recesiju do kraja godine ako se nastavi eskalacija carina (prije su šanse bile 40 %). Društim riječima, trgovinski rat između dva najveća svjetska gospodarstva negativno utječe na cijeli svijet. Povećava se neizvjesnost, obeshrabruju ulaganja i može se povećati inflacija. Američka administracija priznala je kako su njezine tarife izazvale »najintenzivniju epizodu financijske volatilnosti od početka pandemije« na tržištima. Unatoč tome, predsjednik Trump nastavio je s tvrdokornom strategijom, vjerujući da će to dugoročno koristiti SAD-u.

Potresi na burzama: pad indeksa i privremeni oporavak tržišta

Financijska tržišta burno su reagirala na novi val carina i neizvjesnost trgovinskog rata. Objava Trumpovih sveobuhvatnih tarifa početkom travnja 2025. izazvala je rasprodaju dionica i globalni potres burze. Investitori su se uplašili da će oštre tarife udariti na profite tvrtki, poremetiti lance opskrbe i pogurati inflaciju na višu razinu. Rezultat je bio nagli pad indeksa: Dow Jones Industrial Average potonuo je gotovo 4 %, zabilježivši najveći dnevni pad od lipnja 2020., S&P 500 pao je za gotovo 5 %, a tehnološki Nasdaq za čak 6 % – što je najgori dnevni pad od pandemije u ožujku 2020. U tri do četiri uzastopna dana Wall Street je ušao u korekciju pa i na teritorij »bear« marketa – vrijednost dionica indeksa S&P 500 kumulativno je pala za oko 12 % u tom kratkom razdoblju. To je izbrisalo tisuće milijardi dolara tržišne kapitalizacije, što je rekordni četverodnevni gubitak još od 1950-ih. Takav brzi pad indeksa bio je šok za investitore i podsjetnik na ranjivost tržišta na geopolitičke rizike. Indeksi u Tokiju i Europi također su pretrpjeli oštre padove – japanski Nikkei završio je tjedan s najvećim tjednim gubitkom u pet godina, a europske burze suočile su se s padom bankarskih dionica i prijetnjom recesije. Strah od trgovinskog rata uzrokovao je i rast cijena zlata i pad vrijednosti američkog dolara, ulagači su panično tražili sigurnija utočišta za svoj kapital.

Ubrzo se dogodio dramatičan obrt koji je doveo do preokreta burze. Suočen s paničnim padom dionica i signalima da bi tržišni kaos mogao ugroziti i financijsku stabilnost, Trump je odlučio djelomično popustiti. Samo dan nakon što su nove carine stupile na snagu Washington je iznenada najavio 90-dnevnu odgodu provedbe tarifa za većinu zemalja, s izuzetkom Kine, kojoj je carina do-

datno povećana na 125 %. Ovaj zaokret od 180 stupnjeva – koji su mediji opisali kao »zapanjujući zaokret« Trumpove administracije – umirio je investitore koji su ga shvatili kao znak moguće deeskalacije. Uslijedio je jedan od najvećih jednodnevnih skokova burzovnih indeksa u povijesti: S&P 500 skočio je 9,5 % u jednom danu, Dow Jones porastao je za oko 7,9 %, dok je Nasdaq skočio preko 12 %. Bio je to najbolji trgovački dan za S&P 500 od listopada 2008., na vrhuncu globalne financijske krize, a za Nasdaq od 2001. Ovaj nagli oporavak praktički je neutralizirao većinu gubitaka prethodnih nekoliko dana – tržište je privremeno odahnulo. Indeksi u Aziji i Europi

pratili su ovaj oporavak: japanski Nikkei, na primjer, skočio je gotovo 9 % nakon vijesti o odgodi carina. Međutim, stručnjaci upozoravaju da je ovaj oporavak bio kratkotrajan i nestabilan. Tržišta su »nagradila« pauzu u carinama jer su je protumačili kao potencijalni korak prema pregovorima, ali analitičari su ubrzo shvatili da se bit politike nije promijenila.

Ivan Ušumović

Izvori: Svjetska banka, MMF, USTR, Bloomberg, Reuters, Yahoo Finance.

Uskrsna izložba u Surčinu

Radost pretočena u stvaralaštvo

U prostoru Hrvatske čitaonice *Fischer* u Surčinu 13. travnja otvorena je Uskrsna izložba kreativne sekcije ove udruge. Ručno izrađeni ukrasi nastali su s mnogo ljubavi, truda i želje da se duh Uskrsa podijeli sa svima.

»Dobrodošli na mjesto gdje se susreću tradicija i stvaralaštvo, gdje blagdansko svjetlo obasjava plodove ljudskih ruku i toplinu zajedničkog duha. Hvala svim članovima kreativne sekcije iz čijih su se ruku rodili ovi nježni, pažljivo satkatni radovi, puni simbola i duše. U svaki detalj ovih radova utkano je vrijeme, trud, strpljenje i radost stvaranja, povodom Uskrsa – blagdana koji u sebi nosi tišinu i snagu i koji nas podsjeća da obnova dolazi iznutra – iz nježnosti, iz vjere, iz svakodnevnih malih čuda kao što su radovi koje ovdje vidite. Ponosni smo što smo u ovom vremenu uspjeli sačuvati iskru stvaranja, da se okupimo oko ljepote i smisla. Uskrsli mir, nadahnuće i radost neka budu sa svima nama«, istaknula je voditeljica kreativne sekcije **Veronika Živanović**.

Predsjednica Upravnog odbora Hrvatske čitaonice *Fischer* **Katica Naglić** podsjetila je kako se ova izložba priređuje devet godina te da se otvara na Cvjetnicu.

»Ovogodišnja izložba je doista bogata, članice su bile vrlo nadahnute i marljive. Uskrs je najradosniji blagdan koji imamo – sve je veselo, šareno, ispunjeno svjetlom i životom. Ako vam se nešto od izloženog sviđa, bit će nam drago da neki od ovih radova ponesete sa sobom i unesete dio te radosti u svoj dom«, rekla je Naglić.

Izložbu je otvorio velečasni **Marko Kljajić**, koji je u svome obraćanju istaknuo:

»I ove godine naše su kreativke bile vrlo vrijedne. Svake godine, povodom Uskrsa, imamo priliku uživati u njihovim rukotvorinama. Čini mi se da je ovogodišnja izložba još bogatija nego prošle godine, a osobito nas je oduševio drvorez s prikazom Posljednje večere«.

Program otvorenja izložbe dodatno je obogaćen stihovima posvećenim Uskrsu i vrijednostima koje ovaj blagdan nosi. **Mara Ugarković** i **Marija Brzić** recitirale su poeziju poznatih hrvatskih pjesnika, dok je Veronika Živanović publici predstavila svoje autorske stihove.

Posebnu blagdansku notu cijelom događaju dali su tamburaši, izvođenjem prigodnih uskrsnih pjesama.

V. Ž.

Nagrade za Stipanovu princezu

VINKOVCI – Dramski odjel HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice gostovao je nedavno sa svojom novom predstavom *Stipanova princeza* na 1. Putujućim susretima teataru u Hrvatskoj. Autor teksta i redatelj predstave je **Marjan Kiš**. Subotičani su dvostruko nagrađeni: pred-

stava je dobila nagradu za kolektivnu igru (nagrađen ansambl) uz ocjenu 4,8. Također, Marjanu Kišu dodijeljena je nagrada za najbolji tekst.

Inače, subotička premijera predstave *Stipanova princeza* bit će u nedjelju, 27. travnja, na sceni *Jadran* Narodnog kazališta, s početkom u 19.30 sati.

Predstavljanje knjige Ivša u Žedniku

ŽEDNIK – U ponedjeljak, 21. travnja, u dvorani župe Svetog Marka u Žedniku bit će održano predstavljanje nove knjige *Ivša* **Ivana Tumbasa**. Početak je u 19.30 sati.

ZKVH u programu »Od Matoša, preko Benešića do Gardaša i dalje...«

ZAGREB – Na Dan hrvatske knjige, u utorak, 22. travnja, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata sudjeluje u programu »Od Matoša, preko Benešića do Gardaša i dalje...« koji će biti održan u Društvu hrvatskih književnika u Zagrebu, s početkom u 12 sati.

Zavod će u programu nastupiti uz Društvo hrvatskih književnika Herceg Bosne iz Mostara i *Croaticu* kft. iz Budimpešte, te će predstaviti svoje manifestacije, nagrade, obljetnice i svoja izdanja.

Glembajevi u Somboru

SOMBOR – Predstava *Glembajevi* Narodnog kazališta Sombor bit će igrana u utorak, 22. travnja, na Velikoj sceni toga teatra, s početkom u 20 sati. Rađena je po poznatoj drami *Gospoda Glembajevi* **Miroslava Krlež**a a adaptaciju i režiju potpisuje **Gorčin Stojanović**. Inače, u pitanju je prva premijera somborskog kazališta u sezoni 2024./25.

Seminar bunjevačkog stvaralaštva u Tavankutu

TAVANKUT – HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta organizira XIV. *Seminar bunjevačkog stvaralaštva* koji će biti održan od 7. do 12. srpnja 2025. godine u Tavankutu. Ovogodišnja tema seminara su »Kraljice«. Seminar obuhvaća sljedeće teme: ples, tamburaške tradicijske melodije, tradicijske vještine – izrada predmeta od slame. Prijavljeni polaznici opredjeljuju se za jedno od ova tri područja.

Ciljna skupina sudionika seminara su plesači, umjetnički voditelji, koreografi, asistenti, umjetnički vokalni voditelj, zborovođe, umjetnički instrumentalni voditelji, svirači, garderobijeri, osoblje administracije i logistike udruga, etnolozi, etnomuzikolozi, etnokoreolozi i drugi zainteresirani za bunjevačko tradicijsko nasljeđe koji žele posjetiti i boraviti nekoliko dana u sredini koja je njegova autentična lokacija. Prijave su moguće do kraja lipnja.

Više informacija dostupno je na internetskoj stranici www.hkpdmatijagubec.org.rs kao i na Facebook i Instagram stranici seminara.

Kolokvij ZKVH-a u Starčevu

O materijalnoj baštini Hrvata u Banatu

Materijalna kulturna baština Hrvata u Srbiji, s posebnim osvrtom na Banat, bila je tema 74. znanstvenog kolokvija Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata koji je održan 9. travnja u prostorijama Udruge banatskih Hrvata – podružnice Starčevo u župi svetog Mauricija u Starčevu. Predavač je bio stručni suradnik u Zavodu, povjesničar umjetnosti **Branimir Kopilović**.

Znanstveni kolokvij dio je aktivnosti Zavoda čime započinje rad na izradi registra materijalne kulturne bašti-

ne Hrvata u Srbiji. Kako je istaknuto, za izradu registra potrebno je ustanoviti kriterije kako bi se baština mogla identificirati, evidentirati, stručno obraditi te naposljetku i predstaviti javnosti. U pitanju je velik i dugoročan projekt u kojem ZKVH računa na pomoć institucija, hrvatskih udruga, Katoličke Crkve i pojedinaca.

O višestoljetnoj nazočnosti Hrvata na ovim prostorima svjedoči bogato naslijeđe, gdje spada i materijalna baština (graditeljstvo, spomenici, slikarstvo...). U kontekstu Banata, Kopilović je govorio o katoličkim crkvama u Starčevu, Opovu, Perlezu i Radojevu (Klariji), kao zajedničkoj baštini više zajednica – Mađara, Hrvata i Nijemaca.

Kada je riječ o ostvarenjima hrvatskih kipara na tlu Banata, osvrnuo se na spomenik **Kralju Petru I.** u Pančevu (uklonjenom 1941.) čiji je autor **Petar Pallavicini** te spomenik također Kralju Petru I. **Rudolfa Valdeca** u Zrenjaninu.

Predstavnici ZKVH-a pozvali su ovom prigodom lokalnu hrvatsku zajednicu kao i sve zainteresirane na suradnju glede popisa materijalne baštine tamošnjih Hrvata.

Kolokvij je organiziran u suradnji s Udrugom banatskih Hrvata – podružnica Starčevo.

D. B. P.

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata

Digitalizirana Budanovićeva pasionska djela

Sekcija *Digitalizirana baština* na internetskoj stranici Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata (www.zkvh.org.rs) donosi i dva zanimljiva djela biskupa, pisca te prosvjetitelja bačkih Hrvata **Lajče Budanovića** (1873. – 1958.), objavio je ZKVH.

Naime, u korizmeno vrijeme često se u crkvama i na kalvarijama pjeva tijekom pobožnosti *Put križa* prema napjevima i tekstovima koji govore o Muci Kristovoj. Jedan od takvih tekstova i napjeva je i *Put križa* po Lajči Budanoviću koji je notirao **Vojislav Temunović**, po sjećanju narodne pjesnikinje **Đule Milodanović**. Napjev *Put križa* iz molitvenika *Slava Božja* biskupa Budanovića obnovljen je i izveden u crkvama sv. Roka i sv. Jurja 2012. i 2013. godine. Ovaj tekst i notni zapis nalaze se i u knjizi *Bunjevački Put križa – za osobnu pobožnost virujućeg svita* (Subotica, 2013.), autora teksta **Tomislava Žigmanova**.

Drugo djelo je zbirka *Mala Slava Božja : Napivi za pisme* koju je Budanović kao svećenik ručno napisao i potom umnožio. Kako se vidi u sadržaju, sadrži stotinjak *napiva za pisme*.

»Lajčo Budanović nije bio glazbenik, niti skladatelj; nije bio orguljaš, niti glazbeno vješt i obrazovan pa je njegova

zbirka *napiva za pisme* veoma jednostavna«. Ovako je zbirku opisao **Ante Sekulić** (*Sv. Cecilija*, XLVII, 1977-3, str. 67), a ona danas svjedoči o brizi i želji svećenika Budanovića da pomogne orguljašima i predvoditeljima crkvenog pjevanja kako bi narod sudjelovao u zajedničkom pjevanju u bogoslužju. Iznimnu vrijednost ima i sam jezik, a Budanović je narodu želio dati bunjevački ikavski govor kojim se svakodnevno služio.

H. R.

Udruga južnobačkih Hrvata u Bačkom Petrovcu

Hrvati i Slovaci na humanitarnom koncertu

Udruga južnobačkih Hrvata iz Bačkog Petrovca organizirala je u subotu, 12. travnja, humanitarno-folklornu večer. U programu koji je priređen u Slovačkom narodnom pozorištu sudjelovali su HKC *Bunjevačko kolo* iz Subotice i KUS *Petrovska družina* iz Bačkog Petrovca. Prikupljena sredstva bit će donirana Udruženju osoba s posebnim potrebama *Zagrljaj* iz Kulpina.

»Ovo nam je drugi humanitarni koncert i nadamo se da ćemo uspjeti organizirati ga svake godine. Slovaci su u ovom mjestu većina i cilj nam je da kao zajednica ostanemo u dobrim odnosima sa svima, a kultura povezuje i prevladava sve barijere«, kaže predsjednik Udruge južnobačkih Hrvata **Dragan Dražić**.

Gostovanje HKC-a *Bunjevačko kolo* u Bačkom Petrovcu nije bilo samo potpora mjesnoj hrvatskoj udruzi već i realizacija dijela projekta Ministarstva za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog.

»Putem ovog projekta u Nišu smo na sličan način podržali hrvatsku udruhu *Široko*. Tamo smo imali zajednički koncert s KUD-om *Abrašević*. Ovdje u Bačkom Petrovcu pomažemo i našoj hrvatskoj udruzi. Ideja je našu baštinu predstaviti i drugima i povezati se s drugim udrugama. Prošle godine sudjelovali smo na Folklornom festivalu vojvođanskih Slovaka *Tancuj, tancuj*. Mislim da je to dobra priča, shvatili smo da nas malo ima u Vojvodini, u drugim zajednicama, najveći dio naših putovanja je u Hrvatskoj, ali i ovdje trebamo pokazati ono što radimo«, kaže predsjednik HKC-a *Bunjevačko kolo* **Lazar Cvijin**.

Potporu ovom koncertu dalo je i Hrvatsko nacionalno vijeće.

»Nakon koncerta imat ćemo sastanak kako bismo čuli koje su njihove potrebe, kako im možemo pomoći. Trudimo se biti među našim ljudima, naročito tamo gdje je zajednica manja«, kazao je predsjednik IO HNV-a **Marinko Katić**.

U jednosatnom koncertu na pozornici su se smjenjivale slovačke pjesme i plesovi, plesovi iz Međimurja, *Linđo* i bunjevačke igre.

»Udruženje smo koje ima najmanje pomoći od lokalne samouprave. Skrbimo o sedmero djece s posebnim potrebama, a stručnu osobu-defektologa koja radi s njima mi financiramo. Sredstva prikupljamo na humanitarnim koncertima i prodajom proizvoda koje pravimo na raznim radionicama«, kaže predsjednica Udruženja osoba s posebnim potrebama *Zagrljaj* iz Kulpina **Jarmila Zelena-kova**.

Z. V.

GODINE
NOVOG
PREPORODA

STANISLAV PREPREK

(ŠID, 16. IV. 1900. – PETROVARADIN, 13. II. 1982.)

Program obilježavanja

125. obljetnica rođenja skladatelja,
orguljaša, zborovođe, književnika i knjižničara

16. travnja 2025.

Posjet grobu u 16:45
Novomajursko groblje u **Petrovaradinu**
Sveta misa u 18 sati
crkva Imena Marijina u **Novom Sadu**
Sv. Misu predvodi mons. Josip Ivešić,
generalni vikar Srijemske biskupije

24. travnja 2025.

Svečana akademija u 19:30 sati
crkva Imena Marijina u **Novom Sadu**

1. lipnja 2025.

Svečana akademija u 19 sati
KPD „Đura Kiš“ u **Šidu**

Potpورا:

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske

organizator:

suorganizatori:

Izložba **INDEX.ŽENE** Andreje Kulunčić u Zagrebu

Kako se žene osjećaju?

Projekt i izložba **INDEX.ŽENE Zagreb 2025.** vizualne umjetnice **Andreje Kulunčić** (podrijetlom iz Subotice), čiji je cilj potaknuti žene da iskažu kako se osjećaju, može se od utorka, 15. travnja, pogledati u Muzeju grada Zagreba. Kustosica je **Marina Perica Krapljanov**, a projekt je prethodno bio realiziran u Splitu, Napulju, Beogradu i Ljubljani.

Od periferije do centra, u pješačkim zonama i na oglašnim površinama u Zagrebu, projekt izravno poziva žene da pročitaju, prepoznaju se i izraze svoj osjećaj kroz tri kategorije: zadovoljna, diskriminirana i zlostavljana. Svaka od njih određena je nizom rečenica koje su autorica i njezine suradnice osmislile analizirajući društveni položaj

Kako je navedeno u najavi izložbe, statistika ne pretendira na znanstvenu reprezentativnost – ona ne mjeri, već odražava. Svaka brojka predstavlja jedan subjektivni odgovor, stvarni unutarnji doživljaj žene. Ona ne zbraja podatke, već čini emocionalnu mapu stvarnosti, koja zrcali, osvježuje i progovara o društvu u kojem živimo i zato ima posebnu vrijednost.

Prostorna refleksija

Također, izložba **INDEX.ŽENE** u Muzeju grada Zagreba je i svojevrsna prostorna refleksija i razrada projekta koji je započeo kao urbani dijalog. Sada je postavljen unutar zgrade iz 17. stoljeća koja je nekada bila samostan klarisa – jednog od najstrožih ženskih crkvenih redova. Izložba se nalazi upravo u bivšoj samostanskoj blagovaonici – refektoriju. Smještanje izložbe u taj prostor otvara dramaturški okvir koji potencira pitanje ženskog položaja kroz povijest – od tihe kontemplacije do javnog glasa, navedeno je.

Bijeli vanjski plašt postava u snažnom je kontrastu s crvenim hodnikom – prolazom koji simbolički pulsira temama svakodnevice suvremene žene, neovisno o njezinoj dobi ili društvenom položaju. Prostor crvenog hodnika zamišljen je kao živi prostor dijaloga – koji će se tijekom diskurzivnih programa rastvarati i nadopunjavati novim iskustvima, glasovima i (re)akcijama žena koje u njemu sudjeluju.

Aktivno uključivanje publike

»Suradnja s Muzejom grada Zagreba omogućila je da projekt **INDEX.ŽENE** izađe izvan okvira klasične izložbe i razvije se u živi proces u kojem se umjetnost, društveni angažman i istraživanje isprepliću. Na taj način otvara se prostor za promišljanje, dijalog i aktivno uključivanje publike. Ove poruke nisu upućene samo ženama, jednako je važno da plakat pročitaju i muškarci. Želimo da žene, čitajući iskaze, osvijeste vlastite granice i preispitaju modele ponašanja koji možda nisu prihvatljivi, ali su normalizirani. Istovremeno, želimo da i muškarci čitajući prepoznaju vlastite uloge – svjesne ili nesvjesne – u stvaranju sustava koji žene diskriminira, kontrolira ili potiskuje«, navodi Andreja Kulunčić.

D. B. P. / Foto: Muzej grada Zagreba

žena i složene procese koji ga oblikuju. Odgovori se bilježe u obliku statistike koja se svakodnevno ažurira i prikazuje na digitalnim zaslonima diljem grada. Žene mogu svoje odgovore kazati besplatnim pozivom na broj 0810 22. Nakon mjesec i desetak dana postavljenih plakata, kako je rečeno u najavi izložbe, zadovoljnih je u Zagrebu 59,38, diskriminiranih 18,75, a zlostavljanih 21,87 posto.

Emocionalna mapa

Statistički podaci projekta **INDEX.ŽENE** bit će objavljeni za vrijeme trajanja retrospektivne izložbe Andreje Kulunčić **Činiti svijet boljim mjestom** u Muzeju suvremene umjetnosti u Zagrebu, od 15. svibnja do 12. listopada 2025. godine.

Odobrena sredstva za završne radove župnog stana u Srijemskim Karlovcima

Višestruki značaj obnove

Pokrajinski zavod za zaštitu spomenika kulture raspisao je javni tender za treću fazu obnove unutrašnjosti objekta župne kuće u Srijemskim Karlovcima. Procijenjena vrijednost radova je 30 milijuna dinara s uračunatim porezom. Objekt župnog stana Rimokatoličke crkve Svetog Trojstva podignut je sredinom XVIII. stoljeća. Zgrada se nalazi u zaštićenoj zoni prostorno kulturno-povijesne cjeline Gradska jezgra Srijemskih Karlovaca, utvrđene za kulturno dobro za Srbiju.

»Od velike je i povijesne i vjerske važnosti obnova našeg župnog stana. To je kuća stara gotovo tri stotine godina i njeno očuvanje značajan je korak u očuvanju naše povijesti kao i očuvanje jedne od starijih zgrada u Srijemskim Karlovcima. Ako uzmemo u obzir da je kuća, kao i crkva, izgrađena na ostatcima još znatno starijeg benediktinskog samostana, što se dodatno istražilo tijekom obnove kuće, to je i značajan doprinos povijesnoj znanosti. Također, katoličkoj zajednici u Srijemskim Karlovcima puno znači obnova župne kuće jer to nije samo župnikov dom, nego i mjesto sastanka, okupljanja, druženja, mjesto u kome se nalazi i prostor za župnu katehezu kao i drugi zajednički sadržaji«, istaknuo je župnik u Srijemskim Karlovcima vlč. **Matej Perić**.

Kako dalje navodi župnik Perić nedavno su završeni gotovo svi konstruktivni radovi na župnoj kući, a u trećoj, finalnoj fazi, planirani su završni radovi.

»Pred nama je završetak žbukanja, sređivanje stolarije koja je u jako lošem stanju, završetak postavljanja izolacije i stropova, uvođenja grijanja u kuću, ličilački radovi, postavljanje podova te radovi na hidro i elektroinstalaciji. Ovo je završna trećina nakon koje se nadamo da će kuća biti useljiva. Početak radova planiran je tijekom svibnja, čim se završi natječaj i izabere izvođač radova. Zavod je procijenio da je vrijednost ove faze i radova obuhvaćenih njome 30 milijuna dinara što se nadamo da će biti dovoljno da se urade svi planirani radovi i da se kuća napokon privede svrsi, odnosno da u njoj živi župnik i da je župa, odnosno župljani, mogu koristiti za svoje pastoralne i društvene potrebe«, kaže župnik Perić i dodaje da obnova župne crkve nažalost nije predviđena ali se nada da će u bliskoj budućnosti i ona biti uzeta u obzir, posebice zbog bojazni da je i njena statika narušena i da bi izostankom sanacije mogao nastati veliki problem.

S. D.

Obnova rimokatoličke crkve sv. Jurja mučenika u Golubincima

Završni radovi unutrašnjosti crkve

Užupnoj crkvi sv. Jurja u Golubincima započela je četvrta faza radova na završnom uređenju unutrašnjosti crkve. Ličenje je u tijeku. Planirani završetak četvrte faze radova u ovoj crkvi je svibanj.

Župna zajednica sv. Jurja mučenika u Golubincima u ožujku ove godine završila je treću fazu cjelovite obnove župne crkve koja je započela u studenom 2022. godine. U trećoj fazi u kojoj je izvođač radova bio *Hio sistem d.o.o.* Novi Sad urađeno je žbukanje unutrašnjosti crkve i fasade, promjena elektroinstalacija, postavljanje nove behaton staze oko crkve te je započela priprema za cjelokupno ličenje unutrašnjosti župne crkve gletanjem prethodno ožbukanih zidova, kao i sanacijom prijašnjih oštećenja, pukotina na svodu crkve.

Crkva sv. Jurja u Golubincima građena je od 1884. do 1885. godine za vrijeme župnika **Jose Pausa**. Đakovački biskup **Josip Juraj Strossmayer** 17. lipnja 1886. godine prvi je puta podijelio sakrament sv. Krizme u ovoj crkvi. Biskup Strossmayer preporučio je Golubinčanima stolara iz Đakova za izradu novog velikog oltara od hrastovog

drveta s krstionicom. Biskupovim posredovanjem 1888. godine nabavljena je oltarna slika sv. Jurja iz đakovačke župne crkve. Dekan zemunski blagoslovio je novoukrasenu crkvu 25. studenog 1906. godine, a župnik **Martin Firingier** održao je prigodno slovo.

S. D.

Vazmeno trodnevlje

Vazmeno trodnevlje započelo je jučer, na Veliki četvrtak u prijedopodnevnom satima kada je služena sveta misa posvete ulja (samo jedna u cijeloj biskupiji) na kojoj se blagoslivlja ulje za svetu potvrdu, bolesničko pomazanje i katekumene. Istoga dana navečer obilježava se sjećanje na Posljednju večeru, kada se Crkva spominje ustanovljenja euharistije.

Danas, na Veliki petak nema sv. mise, nego su obredi Muke Gospodnje i smrti na križu. To je jedini dan žalosti u Katoličkoj Crkvi. Velika subota je dan tišine, skrušenosti i vrijeme kada se posjećuje Isusov grob, sve do Vazmenog bdijenja, koje je vrlo bogato obredima.

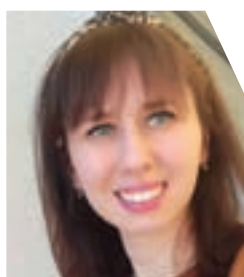
Na sam Uskrs, 20. travnja u svim crkvama diljem svijeta slavit će se Isusovo Uskrsnuće i pobjeda nad grijehom i smrću. Ono što ovu godinu čini posebnom jeste da će sve kršćanske zajednice na isti dan slaviti Uskrs.

Događanja na Bunariću

Organizirana događanja na Biskupijskom svetištu *Gospe od suza* na Bunariću počinju 3. svibnja – Prva subota, kada će u 9.30 sati biti molitva krunice, a u 10 sati sveta misa.

Susret mladih na Bunariću

Susret mladih Subotičke biskupije bit će održan 10. svibnja na Biskupijskom svetištu *Gospe od suza* na Bunariću. Početak je u 10 sati, a sve će trajati do 19 sati. Tema susreta je *U nadi radosni*, predavanje će imati don **Damir Stojić**, a gostuje i katolička karizmatika zajednica *Božja pobjeda*. U slučaju kiše susret će biti u dvorani Tehničke škole *Ivan Sarić* u Subotici. Prijave se primaju na župama, kod župnika.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Život je satkan od uspona i padova, od razočaranja i radosti. Ponekad se osjećamo usamljenima i odbačenima, što je za čovjeka teško i bolno iskustvo. Ali u tim najtežim trenucima života, kada je i naša vjera na velikoj kušnji, znajmo da se i sam Gospodin osjećao tako upravo zbog nas i naših grijeha. Dopusio je da mu se dogodi sve ono najstrašnije i najbolnije što čovjek može iskusiti, jer nas ljubi. Zato, kad smo pritisnuti bolima i patnjama, kada mislimo da su nas svi odbacili, znajmo da nas Gospodin nikad neće odbaciti, on je s nama uvijek, i u trenucima najvećeg mraka. Veliki petak i nakon njega Uskrs dokaz su njegove ljubavi, veće od svakog našeg grijeha, znak su nade za posrnulog čovjeka, pritisnutog svojim slabostima i nevoljama. Dokaz su da svemogući Bog brine za svoja stvorenja, do te mjere da ni svoga Sina ne štedi. Zato su ovo najradosniji dani u godini za svakog vjernika, te znak da ima nade i za one koji sada ne vjeruju, kao što čitamo u Evanđelju da ni tada mnogi nisu vjerovali, ali ih je snaga Kristove ljubavi zahvatila tako snažno da nisu mogli ustrajati u svojoj nevjeri, nego su ga ipak prepoznali i tako postali dionici njegovog otkupiteljskog djela.

Očekivanja

Do najradosnijeg dana za kršćanski svijet dolazi se preko najtužnijeg dana, kada je čovjek razapeo Boga. Kristovo otkupiteljsko poslanje išlo je od poniženja do proslave, od smrti do uskrsnuća. Iako je i nama danas teško prihvatiti ove istine naše vjere i često se pitamo, osobito dok kroz Križni put razmatramo njegovu muku, zašto je moralo biti baš tako strašno. Zar Bog nije mogao drukčije spasiti čovjeka? Ipak, iako nam je teško prihvatiti, znamo da je tako bilo. A Isusovi suvremenici, iako su očekivali Mesiju, Spasitelja, i to sto-

Najradosniji dan za čovjeka

ljećima unazad, ipak ga nisu prepoznali, te su ga odbacili. Kako im se to moglo dogoditi u trenucima kada su im mesijanska očekivanja dosegnula vrhunac? Čovjek ne može prepoznati Boga kada ga pokušava ukalupiti u svoja očekivanja i u svoje vizije. Bog nadilazi naš svijet, njegova želja za našim dobrom mnogo je veća od onoga što sami možemo poželjeti i očekivati. No, teško nam je to shvatiti iz ovozemaljske perspektive. Mi očekujemo ono što je za ovaj život, a Bog dariva ono što je za vječnost. Židovi su očekivali oslobođenje od Rima i život u slobodi, a Krist je donio mnogo više: oslobođenje od grijeha i slobodu djece Božje, donio je otvorena vrata Raja.

Kralj

Njegovo kraljevstvo nije od ovog svijeta. To je najvažnija rečenica koja odzvanja Velikim petkom. Zato nema nikakve vojske koja bi ovoga kralja, okrunjena trnovom krunom i s trskom u ruci umjesto žezla, oslobodila onih koji su riješili pogubiti ga. On je kralj, ne samo nekog teritorija omeđenog nekakvim granicama. On je Kralj neba i zemlje. Ovo što je vezan, bičevan i popljuvan, osuđen na smrt poput razbojnika i razapet, nije znak njegove slabosti, nego moći. Božja se veličina i moć ogleda upravo kroz apsurdne koje čovjek ne razumije, kroz djelovanja koja čovjeka iznenađuju do šoka, jer se događaju kroz preokrete koji su potpuno neshvatljivi ljudskom razumu. Zato mu se smiju na Veliki petak, jer ne znaju što će biti u nedjelju. Izgleda kao da je dotaknuo dno, da su njegove riječi izgubile smisao, ali će taj smisao biti razotkriven na uskrsno jutro, jutro Božje pobjede nad grijehom i smrću, koju ljudi nisu očekivali.

Ljubav je pobijedila, novi život nam je darovan. Uskrsno jutro je jutro našeg spasenja, najradosniji dan u povijesti čovječanstva.

REŽIJA:
Marjan Riš

Stipanova princeza

TEKST:
Marjan Riš

MINISTAR STIPAN - Darko Berati, MINISTAR ĐUKA - Srđan Matković
KRALJ PUSTINJE - Dušan Ivic, KRALJICA MAJKA - Julijana Lajic
PRINCEZA NADINA - Anđela Spasojevic, KEMAL PAŠA - Zoltan Baka
LEJLA PAŠETA - Dajana Riš Đorđević, ŠEJLA PAŠETA - Adrijana Ivandekic
ZULEMA - Nada Tutnjevic, AJŠA - Sanela Salihovic, AIDA - Jovana Vojnic Jandric
TELAL MUJO - Damir Horvatovic, RUZMARIN - Stevan Kostic,
COCO - Luka Sudarevic, TALIBAN - Luka Đorđević

27.04. 19:30h
Narodno kazalište u
Subotici
(scena Jadran)

SLOŽITE KOCKICE U ODGOJU VAŠE DJECE

Upis u vrtiće

1. IV. — 30. IV. 2025.

Upis u osnovne škole

1. IV. — 30. V. 2025.

Upis u srednje škole

slijedi nakon završnih
ispita „Male mature“.

Stjepan Mesić, predsjednik Republike Hrvatske

Manjine su most suradnje

HR: Je li poslije svih ovih godina rata i razaranja moguće uspostaviti pravu suradnju?

Reći ću vam jednu misao koju često puta plasiram. Pitamo se često mogu li Srbi i Hrvati surađivati poslije ovako brutalnog rata? Na to ja odgovaram drugim pitanjem: zar Francuzi i Nijemci nisu imali ratove? Posljednjih sto trideset godina imali su tri velika rata: Francusko-pruski rat, I. i II. svjetski rat. To su bili ratovi s milijunskim žrtvama, svaka stopa njihovih teritorija natopljena je krvlju tih žrtava. Poslije takvih iskustava mislilo se da Nijemci i Francuzi ne mogu nikada surađivati, a gledajte kako sada surađuju kad su shvatili da treba otvoriti granice, da treba liberalizirati prelaskе, da treba napraviti ista pravila s jedne i druge strane granice. A kad se to napravi, onda prestaje volja za promjenom granica, kad se to napravi, ostaje samo želja da se popravi kvaliteta života. Zato danas Francuzi i Nijemci prednjače i u demokratizaciji i u europskom udruživanju. Budući da Srbi i Hrvati nikada do sad nisu ratovali, osim u tuđim vojskama, nama je to lakše. Treba samo utvrditi krivce za zločine počinjene u ovom ratu, treba krivicu individualizirati, pozvati na odgovornost konkretne ljude, konkretne Hrvate, konkretne Bošnjake, konkretne Srbe koji su učinili zlodjela. Nije ispravno mišljenje koje kaže da Hrvati u obrani ne mogu počinuti ratne zločine. Mogu, i zato što mogu zato i moraju odgovarati, ali samo onaj tko je zločin učinio a ne cijeli narod. Mi smo u Gospiću imali slučaj da su pobijeni ljudi, ne Srbi koji su zarobljeni na drugoj strani, koji su okrenuli oružje protiv Hrvatske, nego su u Gospiću pobijeni oni koji su stali na stranu Hrvatske, dakle koji su kooptirali za Hrvatsku i taj koji je to učinio mora za to odgovarati. Ako naši sudovi ne mogu dovoljno učiniti za individualizaciju krivnje, onda moramo naći nekog tko to može, a to je Haški tribunal. On mora utvrditi individualnu odgovornost i onda će prestati kolektivno optuživanje. Onda to znači otvaranje granica, suradnja privredna, suradnja na kulturnom planu, na sportskom i normalizacija među ljudima.

(Mirko Sebić)

Bavljenje sobom

Malobrojnu i razjedinjenu hrvatsku zajednicu u Vojvodini i dalje razdire besmisleni sukob unutar njenog nacionalnog vodstva. Najvažnija institucija hrvatske manjine, tek konstituirano Hrvatsko nacionalno vijeće, već na samom početku gubi autoritet zato što manjina ne priznaje formalno stanje stvari, a većina, unutar nespornog legaliteta, ne uspijeva u objedinjavanju. I dalje se koriste termini »lista

A« i »lista B«, »naša strana« i »njihova strana«, postavljaju se ultimatum, bojkotiraju sjednice, demonstrira glasački stroj...

Čemu takva dramatizacija u radu institucije koja ipak nije klasična skupština i čiji je djelokrug rada sveden na nekoliko precizno određenih područja? Bavljenje samim sobom iscrpljen je biznis, valjalo bi ga zamijeniti ozbiljnim poslom, a ima ga pred nama, itekako. Obrazovanje, upotreba jezika, infomiranje i kultura – sfere su u kojima se hrvatska zajednica u ovoj zemlji tek pokušava organizirati. HNV, kao partner države i zastupnik hrvatskih manjinskih interesa, trebao bi odigrati ključnu ulogu. Ali, sukobljavanjem i unutarnjim raskolom ništa se neće postići.

Hrvatsko nacionalno vijeće ne smije biti poligon na kojem će se razvijati i produbljivati razlike i osobna netrpeljivost pojedinaca. Hrvati u Srbiji i Crnoj Gori ionako su na margini zbivanja, kako u domicilnoj tako i u matičnoj zemlji, i od HNV-a se očekuje da opći tretman zajednice podigne na višu razinu.

U sadašnjem sazivu HNV-a svakako ima dovoljno ljudi sposobnih da kvalitetnim djelovanjem rade u širem interesu. Možda bi, dakle, valjalo blagdane iskoristiti i za ozbiljnije razmišljanje o vlastitim postupcima. Svakog od nas ponaosob. (Zvonimir Perušić)

Udruga prosvjetnih radnika Hrvata

Utemeljena je Udruga prosvjetnih radnika Hrvata u Vojvodini, kao nevladina organizacija koja će ih zastupati te njegovati i unapređivati obrazovanje i kulturu vojvođanskih Hrvata. Odmah nakon utemeljenja 10. travnja, u Domu DSIV u Subotici održana je press konferencija na kojoj je glasnogovornik ove udruge, zamjenik pokrajinskog tajnika za nacionalne manjine *Slaven Dulić*, govorio o situaciji na planu prosvjete i ciljevima udruge.

Uskrs u Srijemu

Prema sjećanju starih srijemskih župljana, priprava za najveći kršćanski blagdan Uskrs započinjala bi na Veliki četvrtak, kada se svetom misom slavi Isusova posljednja večera. Muškarci bi na misu donosili šibe opržene u vatri. Poslije mise majke bi te šibe zabadale u luk, vjerujući da će biti zdrav i plodan. Zvona na crkvi bila bi vezana do Uskrsa. Na Veliki petak crkva bi bila puna svijeta, a muškarci bi čuvali Isusov grob. Na Veliku subotu u crkvi bi bio blagoslov vatre i vjernici bi ugarke nosili kući. Ujutru na dan Uskrsa pripremljena hrana nosila bi se u crkvu na blagoslov i potom nakon doručka svi bi odlazili na veliku misu. Momci su čuvali Isusov grob. Odjeveni u rimske toge nosili bi rimske šljemove i koplja, a straža bi se mijenjala svaki sat. U Slankamenu su prije Drugog svjetskog rata Isusov grob čuvali vatrogasci. Prema sjećanju **Ilije Rendulića**, rodom iz Slankamena, uglavnom su to bili Nijemci, obrtnici. No, poslije rata su protjerani, pa su taj običaj preuzeli starosjedioci. Ovaj običaj dugo se zadržao i u Gibarcu.

»Isusov grob čuvali su uglavnom momci, ali bilo je i oženjenih, ali kad su se vratili iz vojske. Vojsku sam služio 1948. godine. Tada je moja generacije prispijevala za *bogare*, jer kod nas se govorilo da čuvamo Bogu. Nismo imali posebne odore nego smo oblačili svečana odijela. Crkva je bila puna ljudi na Veliki petak. Mladi obučeni u svečana odijela dolazili bi ljubiti Bogu, a stajali smo mirno. Običaj je bio da *bogari* između sebe pokupe dobrovoljni prilog i da

se na Uskrsni ponedjeljak, nakon večernje mise, okupimo i uz jelo i piće proslavimo«, sjeća se **Marijan Žebić**.

Jaja su se farbala na Veliki petak. Jaje kao simbol života, plodnosti i nove klice te nagovještaj vječnoga života. Bilo je različitih šara, od vjerskih simbola do cvjetnih motiva i stilizirane vinove loze ispisane voskom. Često su se jaja farbala u lukovici te u svilopis tehnici, na crnoj podlozi s crvenim i žutim motivima. Bio je raširen običaj nošenja jaja u crkvu na posvetu, Svetenje.

»Moja pokojna mama i ja farbamo punu korpu jaja. Ujutru na dan Uskrsa budimo djecu i oni traže gnijezda u travi gdje je zec donio jaja i darove. Za doručak spremali smo tanke i debele kobasice, svinjski jezik, kuhana jaja, mladi luk, hren i uskrsni kruh. Sve to bismo u košari prekrivenoj vezenim ručnikom nosili u crkvu na posvetu«, sjeća se **Manda Žebić** iz Budimaca, rodom iz Gibarca.

Djeca bi išla po selu i skupljala jaja. Dobijali bi novac, šarena jaja, a bilo je i onih samo ofarbanih bez motiva koje su u Gibarcu zvali *broče*.

Fotografija u ovoj priči datira iz 40-ih godina prošlog stoljeća. Iz obiteljskog je albuma učiteljice **Živke Hornjak**. Autor je nepoznat, ali se zna da je snimljena na *Krstini* (izvor vode u Gibarcu), kada se grupa mještana Gibarca vraćala s Velike uskrsne mise. Svatko na fotografiji ima šareno jaje u ruci kao simbol nagovještaja vječnoga života.

S. D.

Darovi za Uskrs

Utorak, 15. travnja, u Hrvatskom domu Matica bila je organizirana potraga za uskršnjim darovima za učenike nižih razreda osnovnih škola. Tako je tog dana pedesetak mališana uživalo u zajedničkim igrama, pjesmi i filmovima za djecu. Ovakav vid darivanja djece za predstojeći blagdan prvi puta je organiziran u Matici, tako što su učenici hrvatskih odjela iz Đurđina, Tavankuta i Subotice imali priliku bolje se upoznati, družiti i više naučiti o uskršnjim običajima.

Učenici iz OŠ *Matija Gubec*, kao i oni iz OŠ *Matko Vučković* izveli su po jednu uskršnju pjesmu za svoje drugare, a nakon toga bilo je vrijeme za igru. Nakon toga su se gledali filmovi namijenjeni djeci koje je ranijih godina snimila Udruga *Naša djeca* poput *Moje djetinjstvo – Nov šušir* i *Drvenci*, te je pogledan i dokumentarni film redatelja **Branka Ištvaničića** o običaju vezanom za Uskršni ponedjeljak odnosno – polivače. Ono glavno i što su svi čekali bio je trenutak kada je svatko morao pronaći svoj paketić skriven u dvorištu Matice!

I. B.

Novi članovi knjižnice

Biser u knjižnici

Mališani iz skupina *Cvjetići* i *Pačići* iz vrtića *Marija Petković – Biser* u Subotici posjetili su 10. travnja ogranak Gradske knjižnice Subotica u Aleksandrovu, dijelu grada Subotice u kojem se nalazi i njihov vrtić, kako bi se družili s knjigom. Mnogi bi rekli: »Pa to i nije neka vijest«. Možda i ne bi bila kad bi to bio običan posjet Knjižnici. Osim toga što su mališani skupa sa svojim odgojiteljicama došli na aktivnost gdje su razgovarali o svom gradu, zbog čega ga vole i koliko im je lijep i važan, poslušali su i priču iz slikovnice *Naša Gradska kuća* autorice **Ružice Miković Žigmanov**. Potom su na temelju priče izradili vlastite straničnike za knjigu s motivom Gradske kuće, najljepše i najveće građevine u gradu. I što je najvažnije, dolazak u Knjižnicu vrtićanci su iskoristili i za obnovu godišnje članarine. Sada svi mogu i narednih dana posuđivati knjige iz Gradske knjižnice, čemu se svi vesele.

A ti, čitaš li i ti?

B. I.

Hrckov spomenar

ZOVEM SE: **Nimeria Jakovčević**

IDEM U ŠKOLU: OŠ *Matko Vuković*, Subotica

IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI: folklor i gimnastika

VOLIM: gledati film

NE VOLIM: kad me brat nervira

U SLOBODNO VRIJEME: volim se družiti s prijateljima

NAJ PREDMET: likovno

KAD ODRASTEM ŽELIM BITI: frizerka

Too Optika

DR. TOOTH

551-045

Subotica, kod glavne pošte.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga.
Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomjesečnog djeteta i pomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem višenamjenski poslovni prostor u BiH, RS Srpska, Istočno Sarajevo u centralnoj gradskoj »A« zoni na šetnici Dr. M. Lazića, veličine 100 m² + 35m², idealan za predstavništvo kompanija, organizacija ureda ili automatskih kazina iz Srbije, Hrvatske, Mađarske. Kontakt email: lindov@yahoo.com ili viber: +964-781-891-68-75.

Tražim simpatičnu i lijepu Hrvaticu za međusobno učenje hrvatskog i mađarskog jezika. Ja sam »mlad« umirovljenik, po nacionalnosti Mađar. Tel.: 061/6566-577.

Potreban konobar ili konobarica za rad u sezoni na Pelješcu. Osigurana je hrana, smještaj, plaća je po dogovoru. Kontakt osoba Jasmina Kušić +385-99-5977155.

SOMBOR - Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025-5449220; 064-2808432.

Potrebne njegovateljice s europskim papirima za njemačku agenciju. Prijava na zdravstveno osiguranje dok radite. Ne plaćate proviziju. Plaće su za slabije znanje njemačkog jezika od 1.500 eura, a za bolje od 1.800 pa navise.

Ja sam uz vas 24 sata dok ste na šteli. Sva pitanja i prijave možete poslati putem WhatsAppa ili Vibera. +381-63-708-05-60. Budite i vi dio našeg tima. Jovanka

Prodajem poljoprivredno zemljište, parcele broj 33565/1 i 33564 k.o. Donji Grad, za 8.500 eura/jutro. Kontakt 064/3758889.

Izdajem u najam poslovni prostor – 320 m², uži centar – Apatin – Ulica svetog Save 25. Pogodno za auto salon ili trgovinu. Ukupna površina s dvorišnim dijelom – 700 m²
Tel: 063/738-97-85

Prodajem nepokretnost površine 4.516 m² u Rudanovcu u okviru Nacionalnog parka »Plitvička jezera«, po cijeni od 165.829,00 eura. Informacije na telefon 063/888 71 34.

Prodajem mrežice za mlade voćke 270 komada, veličine 56 cm x 20 cm. Cijena 30 din/kom. Telefon: 064/9738601.

Prodajem plišanu otunku, strigansku maramu, tkane ponjave i pregače. Informacije na telefon 062/1789106.

Sretan Uskrs

svim suradnicima i čitateljima želi
NIU »Hrvatska riječ«

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji

VAŽI DO 22. 4. 2025.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine.

Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata.

Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati.

Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

HRT

Emisije programa za Hrvate izvan RH emitiraju se ponedjeljkom, utorkom, srijedom i četvrtkom na Drugom programu HTV-a poslije 18 sati i to prema sljedećem rasporedu:

- ponedjeljak u 18 sati i 20 minuta – dokumentarni film o Hrvatima izvan RH
- utorak u 18 sati i 20 minuta – *Glas domovine*
- srijeda u 18 sati i 20 minuta – *Pogled preko granice* – Hrvati u BiH
- četvrtak u 18 sati i 10 minuta – *Globalna Hrvatska*

Emisije se repriziraju ponedjeljkom i srijedom (dokumentarni filmovi o Hrvatima izvan RH i *Pogled preko granice*) na HTV 4 od 20 sati i 30 minuta, a *Globalna Hrvatska* reprizira se na HTV 4 subotom u 17 sati i 10 minuta. Na satelitskom HRT Int. sve spomenute emisije prikazuju se u skladu s vremenskim zonama, a mogu se pogledati i na multimedijskoj platformi HRTI te na internetskom portalu *Glas Hrvatske*.

VINKOVAČKA TELEVIZIJA

Televizijska emisija *Hrvatska rič iz Vojvodine* u trajanju od 45 minuta, emitira se petkom od 21 sati i 45 minuta. Emisiju realizira redakcija NIU *Hrvatska riječ*.

Predstavljanje knjige »Djetinjstvo koje ne poznaješ«

Predstavljanje knjige
»Djetinjstvo koje ne
poznaješ« Ruže Silađev
bit će održano u

petak,
25. travnja/aprila,
u dvorani Doma
kulture u Sonti.

Početak je u 17 sati.

Ovom prigodom bit će
promoviran i dječji časopis
»Hrcko«. Program organizira NIU
»Hrvatska riječ« iz Subotice u
suradnji s OŠ »Ivan Goran
Kovačić« iz Sonte.

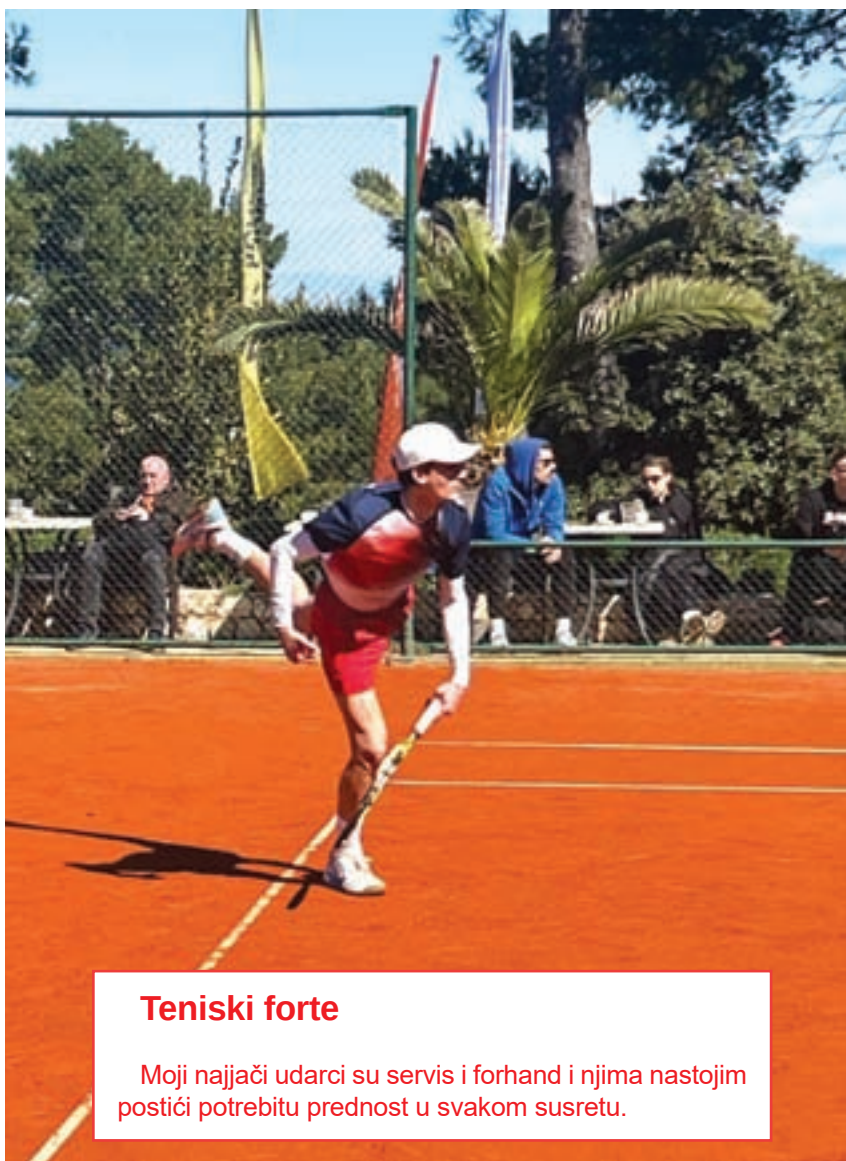

Roko Zahirović, tenisač

Želio bih ove godine osvojiti što više ITF poena

Na međunarodnom juniorskom turniru ITF J30 Subotica nastupa i mladi 16-ogodišnji hrvatski tenisač **Roko Zahirović**. Najveći grad na sje-

skog natjecanja koje već godinama uspješno organizira TK *Spartak* kratko smo razgovarali o njegovom dosadašnjem igračkom stažu.

Teniski forte

Moji najjači udarci su servis i forhand i njima nastojim postići potrebitu prednost u svakom susretu.

veru Bačke nije mu nepoznata teniska destinacija jer je prošle godine upravo na terenima u Dudovoj šumi trijumfirao u igri parova na ETA turniru (Tennis Europe). Neposredno prije početka ovog internacionalnog teni-

više poena kako bih sljedeće godine imao laganiji ulazak u glavne ždrijebove. Ipak, najvažnije je dobro trenirati i raditi na igračkom usavršavanju pa će i rezultati doći.

D. P.

Kako započinje tvoja teniska priča?

U biti isprva sam se oprobao u nogometu kao i sva druga djeca u Splitu, ali sam jednog dana skupa s roditeljima prolazio preko Firula, vidio mnoštvo mladih na terenima teniskog kluba i poželio se i sam oprobati u ovom lijepom sportu. Bilo mi je sedam i pol godina, i od tada sam u tenisu.

Tko je bio tvoj prvi trener?

Igor Buljan. On je trener u klubu koji najviše radi s djecom i zahvaljujući njegovoj vještini i znanju polagano sam ušao u tajne tenisa. S njim sam radio svoje prve tri teniske godine.

A tko teniski uzor?

Goran Ivanišević, bez dileme. Igrao je lijevom rukom, kao i ja, a volio sam njegovu šampionsku igru i sportski temperament. Konačno, on je iz Splita i puno je toga vrhunskog napravio tijekom svoje uspješne karijere koja je krunisana osvajanjem Wimbledona.

Tvoj teniski talent ubrzo je došao do izražaja u pobjedama i uspjesima na turnirima. Koje bi rezultate izdvojio u dosadašnjoj natjecateljskoj karijeri?

Polufinale državnog prvenstva u pojedinačnoj konkurenciji, polufinale ETA turnira u Nikšiću, finale turnira na Zlatiboru i pobjednički naslov u igri parova na ETA turniru u Subotici.

Kakvi su planovi za turnir u Subotici i nastavak ove natjecateljske godine?

Normalno da na svakom turniru idem odigrati najbolje što znam i želim ga osvojiti. Tako će biti i u Subotici. Ukoliko budem igrao još na nekim ETA turnirima mislim kako imam dobre šanse za naslove, a što se tiče ITF natjecanja želio bih osvojiti što

RUKOMET

Hrvatska bez nastupa na SP

Minimalna pobjeda u prvom susretu protiv Španjolske (27:26) u Koprivnici pokazala se nedovoljna u uzvratu na gostujućem terenu. Domaće rukometašice svladale su u Algecirasu izabranice izbornika **Obrvana** s 23:17 i ovjerile vizu za nastup na sljedećem Svjetskom prvenstvu.

TENIS

Plasman u play off Billie Jean Cupa

Tenisačice Hrvatske su nakon prvog mjesta u skupini D, u razigravanju svladale reprezentaciju Srbije (2:1) i izborile plasman u play off Billie Jean Cupa. Odlučujući poen donijele su **Marčinko** i **Wurth** u igri parova. Sljedeća faza natjecanja igrat će se 21. studenoga, a u njoj će sudjelovati 21 ekipa na 7 turnira s po 3 ekipe.

KOŠARKA

Poraz Zadra

Košarkaši *Zadra* su pomalo neočekivano uvjerljivo poraženi na gostovanju kod *Borca* (66:76) i znatno umanjili šanse za mjesto koje vodi u doigravanje za naslov prvaka ABA lige. Nakon 27 odigranih susreta Zadrani se nalaze na 9. poziciji s 39 osvojenih bodova uz skor od 12 pobjeda i 15 poraza.

POGLED S TRIBINA

Smjena na vrhu

Novo prvenstveno kolo – novi lider tablice. Nakon odigranih susreta 29. kola, momčad *Rijeke* je iskoristila domaći kiks *Hajduka* i ponovno se vratila na čelnu poziciju 1. HNL. Naime, Splitsani su odigrali samo 1:1 protiv goropadne *Lokomotive* koja je vodila sve do 98. minute, ali je čast *Hajduka* i ostanak u borbi za naslov spasio makedonski internacionalac **Trajkovski**. Naravno, na asistenciju **Livaje**. Par sati ranije *Rijeka* je na svojoj Rujevici, također u sudačkoj nadoknadi, vrlo sretno i spretno, pogotkom **Menala**, stigla do minimalne pobjede protiv raspoloženog *Varaždina* (1:0). I tako je ponovno došlo do smjene na vrhu. Dan prije *Dinamo* je, predvođen v. d. trenerom **Perkovićem**, rutinirano na Maksimiru, golovima **Sučića** i **Ademija** svladao *Osijek* (2:0) i smanjio svoj bodovni zaostatak za *Hajdukom*. Navedeni rezultati, ali još više viđena događanja na nogometnim travnjacima u Rijeci i Splitu, susretima rješavanim u posljednjim trenucima, zorno potvrđuju kako nas do kraja prvenstva očekuje grčevita borba za svaki bod. Dodatno vrijedi istaknuti kako su i *Rijeka* i *Hajduk* posljednjih pola sata svojih

susreta igrali s igračem manje, ali su uspjeli istrajati. Istina, *Rijeka* je stigla do cijelog plijena, dok su se splitski *bili* morali zadovoljiti spašavanjem boda. Bilo kako bilo, već sljedeće prvenstveno kolo donosi nova uzbuđenja i potencijalno novu smjenu na vrhu. Sve ovisi o rezultatima iz Pule (*Istra – Rijeka*) i Varaždina gdje gostuje *Hajduk*.

D. P.

Foto: HINA/ Mario STRMOTIĆ

Umotvorine

- * Laž ima brzinu, ali istina ima izdržljivost.
- * Odgovor šutnjom teži je od bilo koje riječi.
- * Stav – mala stvar koja čini razliku.

Vicevi, šale...

Čim nešto uzmem raditi, telefon me ometa.

To drnda, to kmeči.

Navikao se na ruke.

– Koliko je dugačka Drina?

– 7,5 cm s filterom, profesore.

– Sjedi, 1!

Aforizmi

* Ako ne pustite vašu prošlost da »umre«, ona vas neće pustiti da živite.

* Najveća hrabrost je misliti svojom glavom i to na sav glas.

* Čovjek zna više zaprepastiti ponašanjem nego izgledom. Izgled mu je nametnut, ponašanje bira.

Vremeplov – iz naše arhive

Čuvari Isusovog groba, Sonta, 1962.

Didine pripovitke (iz knjiga Balinta Vujkova)

Glavna je kukavica

U staro vrijeme kad bi u Marazi sakupili porciju, birov je nosio novce u Lak. Jednoga proljeća napunio on strunjaru porcijom pa se uputio u Lak da ju preda. Iduć atarom naiđe na dvi kukavice što su se čupale. One s grane na granu, on lati strunjaru na zemlju, uvari batinu pa za njima. Svenak ćero, ćero dok se jako umorio, a kukavice se svenak čupaju. Birov malo sjedne da se odmori i onda se sjeti da je daleko ošo od strunjare, sjeti se al kasno. Kad je došo natrag, samo je sjo da ne bi po. Strunjare nema! Njetko odno novce.

Nije to luda, birov je! Začme za glasa vikati:

– Žurno u pomoć, našo sam pun bunar zlata, a tušim se u nje-mu. Krčag zlata dajem onome tko me spasi!

Smislio taki: dotrkaće onaj što je odno strunjaru, u potrk će doć na bunar zlata, al se onaj nije prevario. Ne hasniva pamet birovu. Šta mu ostalo, smjerio se tužan i došo doma njegovem društvu. Sakupio poglavare i nema šta tepst, kaže:

– Ljudi, zlo je!

– Kako zlo more bit u maraškog birova?!

– Grdno i veliko, ljudi.

I lijepo kaže:

– Kad sam išo atarom čupale se maraška i lačka kukavica, a ja ćo da odbranim marašku.

– Tako i treba naš birov da radi!

– Da bi laglje radio batinom, ostavio sam strunjaru porcijom na zemlju i dok se nisam vrno, njetko latio pa odno strunjaru novcima.

A poglavari:

– Koja kukavica je bila jača?

– Neka to ni pitat! Valda znate da je maraška bila jača kad sam ju ja pomago!

Oni sve šepke lupaju o zemlju od dragosti:

– Vrag nosi novce! Kako si začo o zlu, već smo se uplašili da je lačka kukavica bila jača.

Pričao Mato Kolar, Katolj, r. 1909. g., gostioničar
Cvjetovi mećave, 1971.

Manje poznate riječi:

porcija – porez, dažbina

birov – seoski knez

strunjara – muška kožna torbica

svenak – stalno

tušit se – utapati se, daviti se

taki – ovaj

hasnivat – koristiti

tepst – skrivati, tajiti

neka – nemoj

šepka – kapa

Rič po rič

Piše: Željko Šeremešić

Za mal ošla

Ope će mo se pokupit kod baka Janje. Majka po mene poslala igle i vunu da joj baka Janja počne šule pa sam ranije ošo. Taman to baka Janja poradila kad stižu, smišću se. Čudo božje baka Tonka započinje. »Čuli ste da za mal ni ošla Marta frulicina? Niki dan bila kod nji vašarit rena za Uskrs. Od svačega smo se divanile al ni ni naspomenila da joj štagod fali. Divanila kako ju crkva ne promaši ni priko nedilja a kamol da ne ode nediljom jel svecem u crkvu. Faljila se da j još glavna u kuće, da ju za sve triba pitat. Ta još se faljila kako će imat veridbu u subotu. Da će i tu bit sve po njezinom, da j naredila diće bit veridba pa i šta će se jist. Da će bit i kuvanog i pečenog mesa, kolača deset fela a torta tri fele. I vrag ne spava čeljadi, danaske čujem jutro potli veridbe završila u bolnice. Kažu da joj šećer tako naglo ošo gore da su ju na jedvite jade spasili. Dlaka falila da baci kašiku. Čula sam za svakake bole al da od šećera mož umrit to još nisam čula. Oma mi u glavu došlo da se Marta cigurno prijila slatkoga na veridbe. Da j prisnapila s kolačma i tortom pa joj taj šećer iz torta i kolača skoro došo glave. Strina Evča u smi. Ugušiće se, grca, štuca, kašlje. Kroz smi divani: »Baka Tonka vi ste baš zaostali. Vi ne znate šta j to kad si bolesan od šećera? Pa di vi živite? Ta ritko ko danaske nema šećer. Znete koliko ima rizanaca u kore a za šećer ne znate«. Baka Manda skočila: »Evča kako možeš reć da j Tonka zaostala. Ta ni Tonka doktor da b znala kaka j bola taj šećer. Ni svaki doktor se ne razumi u sve bole a kamo l da se Tonka razumi. Da ti stid bude tako reć staroj ženi«. Strina Evča obisila brunde. »Bome kako j danaske došlo vrime da ima svakaki bola onda vala ni ovo da j Marta ošla od šećera ne b bilo nikako čudo. Al koliko ja znadem taj šećer, ta bola za koju kažu da odviše nevalja ni dotog jesi se prijio kolača jel torte. To j ono kad ti krv nevalja pa ti ne bude dobro«, baka Marica će. Svi gledu u baka Janju, divani: »Sve sam čula čeljadi. Marta za mal da j zafaljila al mi čudi da se drugo štagod ne spominje. Čeljadi u kojem smo vrimenu? Pa korizma j čeljadi. Jel Marta zaboravila šta i kako ide u korizme? Ko j nje tiro da veridbu pravu u korizme? Ako j već mislila sve tako napraviti nisu mogli mal prija jel potli. Sve j bilo kako Tonka kaže jedino Tonka ni naspomenila da su na veridbe bili i muzikanti. Tamburali do koje doba pa još doveli nikaku skoro golišavu da piva. Čula, ni da se pilo već se lokalo. Koda im sve poslidnje. Jedne kući odneli prija dvanaest a jedni spavali za astalem. Kaki šećer? Išla ko u crkvu, Bogu se moljila svaki dan a glete šta j naradila. Selo od nji divani. Prija b rekla da j Marta ošla s pameti. A dragi Bog? On sve vidi pa tako i dariva, opominje al bome i uzimlje. Kako vidim u poslidnje vrime svit mlogo šta zaboravlja a kad dođe nevolja onda Bože pomoz. Kad triba poštivat Boga onda nek to kogod drugi radi«. Bome študiram i ja, u šećer i umiranje se ne razumim al cigurno znadem da baka Janja ima pravo. Dobro strina Marta i prošla. Znete kako j to? Da j ošla već bi ju i mlogi zaboravili.

U NEKOLIKO SLIKA

Sajam u Subotici

Šunka u tijestu

Pred Uskrs u našoj rubrici KuHaR danas objavljujemo način pripreme uskrsne šunke iz Surčina. Recept je to **Katice Srdić**, rođene Golubinčanke, udane u Surčin. »Tako je šunku za Uskrs pripremala moja svekrva, dopalo mi se to, pa sam i ja tako počela. Nekada se tako u tijestu za Uskrs pripremala cijela šunka i cijela šunka nosila se na blagoslov. Nosilo se u velikim cekerima, uz šunku, cijela kobasica, litra rakije, vino, kruh, mladi luk, kuhana jaja, šarena jaja«, priča Katika.

U njejoj obitelji klalo se po nekoliko svinja tako da se šunka u tijestu nije spremala samo za Uskrs već i tijekom velikih poljoprivrednih poslova.

Sastojci:
domaća šunka
oko 4 kilograma brašna
oko litra vode
mast

Priprema:

Ako se priprema domaća šunka, navečer se mora staviti u vodu da bi voda izvukla sol. Ujutru se izvadi iz vode, osuši krpom.

Umijesi se tijesto od tri do četiri kilograma brašna s vodom. Voditi računa da tijesto ne bude ni previše meko niti previše tvrdo. Prvo ga umijesiti u posudi, istresti na dasku, još malo mijesiti i rastanjiti ga oklagijom na dasci na oko centimetar debljine. Tijesto se raširi u pleh, ali tako da krajevi vire sa strane, dio u plehu namaže se mašću da se šunka ne bi zalijepila za tijesto, stavi šunka koja se također premaže mašću i tijesto se dobro uvije da ne pušta sokove iz šunke. Prvih pol sata peče se na 200 ili 220 stupnjeva. Kada tijesto uhvati koricu, smanji se na 160 stupnjeva i peče se četiri do pet sati.

Kada je gotovo, ostavi se da se šunka u tom tijestu i ohladi. Tijesto se razbije i šunka se izvadi i spremna je za rezanje i posluž enje.

Ako nemate domaću šunku, na isti način možete pripremiti i šunku iz trgovine.

KuHaR tradicijskih jela pripremamo uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1300 dinara
☐ 1 godina = 2600 dinara

*** INOZEMSTVO**

- ☐ 6 mjeseci = 75 eura
☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Preplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: OTPVRS22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL, SUBOTICA
IBAN: RS35325960160000218862
NIU Hrvatska riječ,
Preradovičeva 11, 24000 Subotica

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Preradovičeva 11
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
325950060001449230

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

RADIO MARIJA

Kršćanski glas u vašoj kući!

FREKVENCIJE:

NOVI SAD 90,0 MHz
SUBOTICA 90,7 MHz
SOMBOR 95,7 MHz
NIŠ 102,7 MHz

www.radiomarija.rs

@Radio.Marija.Srbije

@radiomarijasrbije

KONTAKT:

Ured: 024/600-099
Program: 024/600-011
SMS: 063/598-441

Slušajte nas i na aplikacijama:

Radio Marija Srbije
Radio Maria play

ILI-ILI

Priključenje **BESPLATNO**

- + Birate između:
- 6 meseci po 1 dinar ili
- 12 meseci sa 50% popusta

*Astra
Telekom*

011 44 22 009

**Град Суботица
Varoš Subatica
Szabadka Város Önkormányzata
Grad Subotica**

Свим суграђанима који славе Ускрс/Васкрс упућујемо честитке и искрене
жеље да, у ово време искушења, сачувамо мир у себи и око себе,
заједништво у нашем граду и највише вредности вере, наде и љубави у
нашем друштву.

**Нека вам је срећан и благословен Ускрс!
Христос васкрсе!**

Svim sugrađanima koji slave Uskrs/Vaskrs upućivamo čestitke i iskrene želje
da, u ovo vreme iskušenja, sačuvamo mir u sebi i oko sebe, zajedništvo u našoj
varoši i najviše vridnosti vire, наде i ljubavi u našem društvu.

**Nek vam je srićan i blagoslovljen Uskrs!
Hristos vaskrse!**

Mindazoknak a szabadkaiaknak, akik ünneplik a húsvétot, kellemes és békés
ünnepeket kívánunk, őszintén bízva abban, hogy ezekben a megpróbáltatásokkal
terhes időkben is képesek leszünk megőrizni a békét önmagunkban és
környezetünkben, megtartani az egységet városunkban, és megerősíteni
társadalmunk legfőbb értékeit: a hitet, reményt és szeretetet.

**Áldott, békés húsvétot!
Hristos vaskrse!**

Svim našim sugrađanima koji slave Uskrs upućujemo čestitke i iskrene želje
da u ovom vremenu iskušenja, sačuvamo mir u sebi i oko sebe, zajedništvo u
našem gradu i najviše vrijednosti u našem društvu, vjeru, nadu i ljubav.

**Neka vam je sretan i blagoslovljen Uskrs!
Hristos vaskrse!**

Gyivánovity Dániel

председник Скупштине града Суботице
pridsidnik Skupštine Varoši Subatice
Szabadka Város Képviselő-testületének elnöke
predsjednik Skupštine Grada Subotice

Стеван Бакић

градоначелник Града Суботице
gradonačelnik Varoši Subatice
Szabadka város polgármestere
gradonačelnik Grada Subotice